

Lari Kontula

KAIKILLE AVOIN LIIKUNTALEIRI – LASTEN KOKEMUKSIEN JA
PERUSTARPEIDEN TOTEUTUMISEN TARKASTELUA

Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagogiikan suuntautumisvaihtoehto
2010

KAIKILLE AVOIN LIIKUNTALEIRI – LASTEN KOKEMUKSIEN JA PERUSTARPEIDEN TOTEUTUMISEN TARKASTELUA

Kontula Lari
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaali-alan koulutusohjelma
Joulukuu 2010
Ohjaaja: Rajaniemi Kari, Karinharju Kati
Sivumäärä: 38
Liitteitä: 3

Asiasanat: kaikille avoin, lapset, leirit, perustarpeet, soveltava liikunta,

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kuvata lasten kokemusta Pitkis-Sportin Futuurileiristä sekä selvittää lasten tarpeita ja niiden toteutumista leirin aikana. Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n kanssa osana Satakunnan ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehittämishanketta: Kaikille avoimen toiminnan kehittäminen Satakunnan alueella.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin laadullista tutkimusotetta. Palautetta kerättiin kuusilapsiselta ryhmältä pääasiassa iltaisin pidetyissä tuokioissa. Opinnäytetyön tuloksena syntyi leirin hyvistä ja kehittämisen arvoisista puolista kertovaa aineistoa. Raportissa kuvataan tarkasti työn teoreettiset lähtökohdat sekä käytetyt menetelmät ja niiden perustelut.

Työn toiminnallinen osuus toteutettiin Pitkis-Sport -leirillä 5.-9.7.2010. Raporttiin kirjoitettiin kuvaus ja arvio jokaisen tuokion kulusta sekä analyysi valittuja menetelmiä käyttäen saadusta aineistosta. Tämän tarkoitus oli synnyttää selkeä kuvaus toteutuneesta toiminnasta ja sen tuloksista sekä tukea ja kannustaa muita lasten kanssa työskenteleviä aikuisia vastaavanlaisen toiminnan järjestämiseen.

Lapset piirsivät ja kertoivat hyvään leiriviikkoon kohdistuvista odotuksistaan ja toiveistaan. Kahtena päivänä he antoivat positiivista ja negatiivista palautetta kuluneesta päivästä. Lapset kertoivat millainen heidän mielestään on hyvä ohjaaja, millainen taas hyvä leiriläinen. Pienryhmähaastattelussa lähestyttiin aiempaa syvemmin lasten perustarpeisiin liittyviä teemoja. Tuokio videoitiin ryhmässä nousseiden ajatusten mahdollisimman tarkkaa myöhempää kirjaamista varten.

Liikunta oli lapsille suuri ilon lähde. Ruuan sanottiin olleen erittäin hyvää. Lapset olivat saaneet leirillä tarpeeksi lepoa. Turvallinen olo syntyi lasten mukaan ohjaajista ja siitä kun leirillä oli kivaa. Lapset olivat tyytyväisiä omiin ohjaajiinsa ja he kokivat, että heitä kuunnellaan. Osalla oli ollut koti-ikävä. Leirissä oli ollut sääntöjen koettelemista, tapelua ja kiusaamista. Suurimmat aineiston pohjalta esitetyt kehittämissuositukset kohdistuivat näihin ilmiöihin.

ALL INCLUSIVE SPORT CAMP – EXPERIENCES AND THE REALIZATION OF CHILDREN’S BASIC NEEDS

Kontula, Lari

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme of Social Service Studies

December 2010

Supervisor: Rajaniemi Kari, Karinharju Kati

Number of Pages: 38

Appendices: 3

Keywords: all inclusive, children, camps, basic needs, adapted physical activity

The purpose of this thesis was to describe children’s experiences at Pitkis-Sport Futuuri camp and to explore their needs and the realization of those needs during the camp. The thesis was carried out in cooperation with Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilury as a part of the Satakunta University of Applied Sciences research and development project to create an inclusive environment for everyone.

Feedback was collected from a group of six children during sessions held mainly in the evenings. The material collected this way described what aspects of the camp were considered to be good and where some possibilities for development could be seen. The theoretical premises and the methods chosen for this work were described in detail in the thesis.

The functional part of the work was carried out at Pitkis-Sport camp from 5 to 9/7/2010. A description and an evaluation of every session and their results was written in the thesis to give a clear description of the activities and outcomes and to support and encourage other adults working with children to organize similar activities.

The children drew about their expectations and wishes of what they considered a good week at the camp would be like. On two separate evenings both positive and negative feedback was given about the day spent on the camp. The children were asked to collectively name their chosen qualities of a good instructor and a good camper. The goal of a small-group interview performed at the camp was to approach the themes related to children’s basic needs more deeply. The interview was videotaped to guarantee that the children’s thoughts could be represented as accurately as possible in the thesis.

Physical exercise was a great source of joy for the children and according to them the food was extremely good. Children in the camp had had enough rest. Feelings of security were born from the role of camp directors and the fact that being at the camp was fun. The children were satisfied with their own supervisors and they felt that they were listened to. Some children had had homesickness. The children discussed testing of rules, fighting and bullying at the camp. The largest proposals of development based on the material in this thesis focused on these phenomena.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	PITKIS-SPORT.....	6
3	KAIKILLE AVOIN-OHJELMA	7
4	SOSIAALIPEDAGOGIIKKA	8
5	LAPSEN PERUSTARPEET	9
6	LAADULLINEN TUTKIMUS	11
6.1	Pienryhmähaastattelusta metodina.....	13
6.2	Videoinnista metodina	15
6.3	Piirtämisestä metodina.....	16
7	HYVÄ LEIRIVIikko	16
7.1	Aineisto – Hyvä leiriviikko.....	17
7.2	Arvio – Maanantai	18
8	HYVÄ OHJAAJA JA HYVÄ LEIRILÄINEN, PLUSSAT JA MIINUKSET	19
8.1	Aineisto – Hyvä ohjaaja ja Hyvä leiriläinen	20
8.2	Aineisto – Plussat ja Miinukset	21
8.3	Arvio – Tiistai	22
9	PIENRYHMÄHAASTATTELU, PLUSSAT JA MIINUKSET.....	22
9.1	Aineisto – Pienryhmähaastattelu	23
9.2	Aineisto – Plussat ja Miinukset	28
9.3	Arvio – Keskiweekki.....	29
10	LOPPUTUNNELMAT JA YHTEENVETO	30
10.1	Aineisto – Lopputunnelmat ja yhteenveto	31
10.2	Arvio – Perjantai	32
11	POHDINTA.....	32
11.1	Suunnitteluvaihe	33
11.2	Käytännön toteutus	34
11.3	Keskeiset tulokset	35
	LÄHTEET.....	38
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni pyrin kuvaamaan lasten kokemusta Pitkis-Sportin Futuurileiristä sekä selvittämään lasten tarpeita ja niiden toteutumista heiltä leirin aikana keräämäni palautteen kautta. Taustana lasten kanssa käsitellyille asioille toimivat määritelmät lasten perustarpeista sekä se, millaisia odotuksia ja toiveita he itse leirille sen alussa asettivat. Tutkimusaineiston keräämisen toteutin Pitkis-Sport –leirin aikana 5.-9.7.2010 pääasias-
sa iltaisin pitämässäni pienryhmätilanteissa, joissa lapset saivat antaa palautetta leiristä sekä kertoa leirikokemuksestaan ja siihen liittyvistä odotuksista ja ihanteistaan erilaisten tehtävien kautta. Kokoontumiskertoja oli yhteensä neljänä leiripäivänä viidestä ja ne pidettiin aina saman kuusilapsisen ryhmän kesken.

Hoitotyön opiskelija Marika Laine ja fysioterapian opiskelija Annika Mäkelä tekivät myös opinnäytetyönsä Futuurileirissä, mutta kukin meistä lähestyi leiriympäristöä omasta näkökulmastaan. Yhteisesti keskustelimme opinnäytetöidemme rajauksista ja allekirjoitimme sopimukset niiden tekemisestä. Opinnäytetyöt ovat osa Satakunnan ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehittämishanketta, *Kaikille avoimen toiminnan kehittäminen Satakunnan alueella*. Hankkeen tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle mielekkään, monipuolisen ja tavoitteellisen liikunnan harrastaminen asuinalueellaan.

Toteutin aineistonkeruun laadullisella tutkimusotteella. Teoriaosuudessa lähestyn opinnäytetyön aihetta sosiaalipedagogisesta näkökulmasta, kerron työn taustana olleista perustarpeiden määritelmistä ja laadullisen tutkimuksen tekemisen periaatteista sekä työn toiminnallisessa osuudessa hyödyntämistäni metodeista. Valitsemieni menetelmien käytön tavoitteena oli tuoda esiin lasten ympäristössään merkittäviksi kokemia asioita. Näin voitaisiin kuvata lasten näkemystä leiristä ja kiinnittää huomiota siinä toimiviin ja pohdinnan arvoisiin asioihin.

Hyvä leiriviikko, Hyvä ohjaaja, Hyvä leiriläinen: Lapset kuvasivat hyvää leiriviikkooan piirtäen ja työstään kertoen. Tuokion aikana vastailtiin lasten kysymyksiin opinnäytetyöstä ja siihen osallistumisesta. Monet opinnäytetyössä käsiteltävät asiat liittyvät ohjaajien ja leiriläisten väliseen suhteeseen. Hyvästä ohjaajuudesta ja hyvästä leiriläisyydestä

keskustelun tavoitteena oli selvittää ryhmän arvostuksia ja yhteisiä ihanteita siitä, millainen on hyvä ohjaaja tai hyvä leiriläinen.

Plussien ja miinusten antamisen tavoitteena oli lasten mieleenpainuneimpien kokemusten selvittäminen ja palautteen kerääminen leiripäivästä. Avoin kysymys tarjosi lapsille mahdollisuuden kertoa mistä tahansa päivän aikana mieleen jääneestä positiivisesta tai negatiivisesta asiasta.

Pienryhmähaastattelu toteutettiin keskiviikkoiltana kun lapset olivat jo työskennelleet ryhmässä kahtena aiempana iltana ja olleet leirillä kolmen päivän ajan. Haastattelun tarkoitus oli saada aiempaa syvemmälle ulottuvaa palautetta leiristä ja lasten perustarpeiden toteutumisesta sen aikana.

Lopputunnelmat ja yhteenveto –niminen tuokio oli tilaisuus käsitellä vähälle huomiolle jääneitä asioita sekä mahdollisesti tarkentaa ja syventää näkökulmaa jo käsiteltyihin asioihin ja koota lapsilta viimeinen sana leiristä sen vihoviimeisillä hetkillä. Kysymykset koskivat viimeisen leiripäivän tunnelmia ja leirin käytännön järjestelyjä. Tähän viimeiseen kokoontumiskertaan kuului myös ryhmätyöskentelyn päättäminen ja lasten kiittäminen.

2 PITKIS-SPORT

Pitkis-Sport -leiri on Lounais-Suomen Liikunta- ja Urheilu ry järjestämä Suomen suurin monipuolisen liikunnan leiri, johon ilmoittautuessaan lapset valitsevat suosikkilajinsa yli neljästäkymmenestä lajivaihtoehdosta. Liikuntaleiri on tarkoitettu kaikille 7-15-vuotiaille tytöille ja pojille. Myös alle kouluikäisille ja perheille on omat vaihtoehdonsa. Leiri kerää vuosittain yli 1500 lasta ja nuorta nauttimaan liikunnan ja leirielämän riemuista Kokemäen Pitkäjärvelle. (Pitkis-Sportin www-sivut 2010.)

Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry eli LiikU on liikunnan asiantuntija Lounais-Suomessa. LiikU järjestää lapsille ja aikuisille erilaisia liikuntatapahtumia ja leirejä sekä

kouluttaa lasten kanssa työskenteleviä henkilöitä. Lisäksi se innostaa seuratoimijoita ja työyhteisöjä liikuttamaan lapsia ja aikuisia. LiikU:n visiona on tuoda liikunta jokaisen lounaissuomalaisen elämäntavaksi. (LiikU:n www-sivut 2010.)

3 KAIKILLE AVOIN-OHJELMA

Valtion liikuntaneuvoston erityisliikunnan jaoston integraatiotyöryhmä on ehdottanut muistiossaan (Yhteinen ja kaikille avoin liikunta 26.9.2005) ”Liikuntaa Kaikille”- ohjelman perustamista liikuntakulttuurin avoimuuden kehittämiseksi. Tämän pohjalta Kaikille Avoin-ohjelmaa on lähdetty kehittämään. Kaikille Avoin-ohjelman toimintatapoja ovat olleet koulutus, konsultointi sekä rekrytointi. Tällä tavoin on edetty suunnitelmallisesti yhteistyössä muiden ohjelmaan osallistuneiden tahojen kanssa. (Kaikille Avoin-ohjelma 2006-2010, b.)

Lajiliitoissa ja seuroissa on halua ja kykyä toteuttaa kaikille avointa toimintaa. Olennaiset osat arvopohjaa ovat laaja-alainen tasa-arvo, syrjimättömyys sekä suvaitsevaisuus. Erilaisuus nähdään rikkautena ja kaikkia toimijoita hyödyttävänä asiana. Toimintaympäristön tulisi olla saavutettavissa sekä esteetön, eikä sen tulisi sulkea ketään pois. Myöskään toimintatapojen ei tulisi estää kenenkään osallistumista toimintaan. Valmentajia, ohjaajia, toimijoita, kaikkia harrastajia sekä eri lajien vammaisurheilumuotoja pidetään lajiliitossa, urheilussa, seuroissa ja alueorganisaatioissa tasa-arvoisina. Kaikki osapuolet hyötyvät yhteistyöstä. (Kaikille Avoin-ohjelma 2006-2010, a.)

Kaikille Avoin-ohjelma on toteutettu projektiluontoisena ohjelmana. Sen tavoitteena on käynnistää lajiliitoissa sekä seuroissa prosesseja, joiden seurauksena urheilu ja liikunta olisivat kaikille avointa. (Kaikille Avoin-ohjelma 2006-2010, a.) Ohjelman tavoitteena on olla mukana kaikille avoimen toimintaympäristön luomisessa yhteistyössä eri järjestöjen kanssa sekä luoda mahdollisuuksien tasa-arvoa. (Kaikille Avoin-ohjelma 2006-2010, b.)

Kaikille avoimen toiminnan tunnusmerkistöön kuuluu lasten mukanaolo toiminnan suunnittelussa. Lasten mukanaoloon toiminnan suunnittelussa kuuluu, että heidän mielipiteitään ja ideoitaan kysytään ja ne huomioidaan. (Juntunen, Karinharju, Rautio, Remahl & Saari 2008, 16.)

4 SOSIAALIPEDAGOGIIKKA

Sosiaalipedagogiikka on vahvasti käytäntöön sitoutunut tiede. Se keskittyy Fermosonin esittämän näkemyksen mukaan perustelemaan, osoittamaan oikeaksi ja ymmärtämään, minkälainen on se normatiivisuus (siis ohjeellisuus), joka kulloinkin parhaiten sopii ehkäisemään kärsimystä sekä auttamaan ja eheyttämään niitä ihmisiä, jotka elämänsä aikana joko voivat joutua kohtaamaan tai kohtaavat puutteita sosialisatiossa tai niiden perustarpeiden tyydyttämisessä, joiden katsotaan kuuluvan inhimillisiin oikeuksiin. (Hämäläinen & Kurki 1997, 43 & 175)

Sosiaalipedagogiseen toimintaan kuuluu kasvatuksellisten ja ohjauksellisten menetelmien soveltamista tarpeen mukaan. Sosiaalipedagogisen toiminnan metodologia perustuu aina dialogiin - siis ihmisten väliseen vuorovaikutukseen - sekä siihen, että ihmiset itse osallistuvat kaikkiin toimintaprosessin vaiheisiin (Hämäläinen & Kurki 1997, 49). Sanaassa yhdistyvät sosiaalinen ja kasvatuksellinen näkökulma. Sosiaalialan erityisosaimista ovat ne keinot, joilla keskustelua viedään eteenpäin. Sosiaalialan ammattilaisella on koulutuksen ja kokemuksen tuoma herkkyys erilaisten sosiaalisten ilmiöiden tunnistamiseen sekä keinoja niihin vaikuttamiseen.

Sosiaalipedagoginen ammatillinen toiminta tarkoittaa yksilöiden ja ryhmien sosiaalisten ja pedagogisten ongelmien yhteydessä annettavaa tukea tai rinnalla kulkemista sekä itseapuun auttamista (Hämäläinen & Kurki 1997, 14). Professori Juha Hämäläisen mukaan sosiaalipedagogiikka liittyy erityisen läheisesti integraation ja emansipaation teemoihin (Ranne 2002, 123). Integraatio merkitsee osallisuutta ja emansipaatio riippumattomaksi tulemistä. Kaikille avoimella leirillä ohjaajat tukevat lasta mahdollisimman itsenäiseen toimintaan (Juntunen ym. 2008, 15). Futuurileiri avaa Pitkis-Sport –leiriin

osallistumisen mahdollisuuden monille lapsille. Se on toiminut myös paikkana, jonka kautta on tuettu erityislasten siirtymistä toisiin leireihin. Futuurileirissä toteutetaan sosiaalipedagogiseen ajatteluun monilla kiinnostavilla tavoilla yhdistyvää toimintaa. Olen asettanut opinnäytetyöni tavoitteeksi pienryhmääni kuuluneiden lasten leirikokemuksen kuvaamisen ja heidän perustarpeidensa täyttymisen tarkastelun.

Omaohjaajajärjestelmä on yksi Futuurileirin keskeinen rinnalla kulkemisen ja laadun varmistamisen menetelmä. Ohjaajien ja lasten välisestä suhteesta puhuttaessa taustaksi kerrottakoon, että tämä leiri toteutettiin moniammatillisella kokoonpanolla. Lajijohtajat olivat soveltavan liikunnan ammattilaisia. Lapsista vastaavien aikuisten joukkoon kuului niin hoitotyön, fysioterapian kuin sosiaalialankin opiskelijoita. Ohjaajien ja lasten määrä oli lähes yhtä suuri. Harjoitteluaan suorittavat sairaanhoitajaopiskelijat mahdollistivat hoidollisia toimenpiteitä tarvitsevien lasten leiriin osallistumisen. Omista ohjattavistaan huolehtiessaan he vastasivat lasten moniin muihinkin kuin hoidollisiin tarpeisiin. He olivat yhteyksissä leirille ilmoittautuneiden lasten vanhempiin ennen leiriä ja keskustelivat lasten tarpeista ja arkisista tottumuksista vanhempien kanssa myös leirilletulopäivänä. Lasten erityisen tuen tarvetta selvitettiin myös keräämällä leirille ilmoittautuneista lapsista vanhempien täyttämät taustatietolomakkeet.

Palautteen keräämiseen käytettyihin keinoihin ovat kuuluneet leiriläisiä, leiriläisten huoltajia ja ohjaajia varten suunnitellut palautelomakkeet Pitkis-Sport –leirillä. Näissä on kysytty ruusuja ja risuja sekä kehittämistoiveita. Palautetta on voinut myös antaa leirin nettisivuilla. Futuurileirin lajijohtaja on keskustellut lasten vanhempien kanssa leirin jälkeiseen aikaan sijoittuneissa puhelinsoitoissa. Osalla lapsista on ollut tapana täyttää leiripäiväkirjaa itsenäisesti tai ohjaajan avustuksella. Päiväkirjan he ovat saaneet vietäväksi kotiin leirin loputtua. Ohjaajat ovat leiriviikon aikana jatkuvassa vuorovaikutuksessa lasten kanssa, joten väistämättä osa palautteen saamisesta syntyy luonnostaan osana elämää ja yhdessä toimimista leiriympäristössä.

5 LAPSEN PERUSTARPEET

Hyvinvointia on pyritty määrittelemään ja tutkimaan paljon. Suomalainen sosiologi ja akateemikko Erik Allardt (1976, 43) sanoo hyvinvoinnin olevan tila, jossa ihminen saa tarpeensa tyydytetyksi. Ihmisen tarpeet hän jakaa kolmeen perusluokkaan: Elintasoon (Having), Yhteisyyssuhteisiin (Loving) ja Itsensä toteuttamisen muotoihin (Being). (Niemelä 2009, 223.)

Having: Tietyt tarpeet ovat sellaisia, että niiden tyydytys on määritelty yksilön omistamien tai hallitsemien resurssien avulla. Having liittyy omistamiseen ja viittaa muun muassa asumiseen ja terveyteen. Näihin liittyen esimerkiksi ihmisen fysiologisiin tarpeisiin kuuluvat sellaiset perusasiat kuin ravinto, neste, lämpö, ilma ja perusmäärä turvallisuutta. Näistä taas esimerkiksi ravinnon tarve voidaan jakaa erittäin moneen erikoistarpeeseen. (Allardt 1976, 37-39.)

Loving: Allardt käsittelee rakkautta ei-seksuaalisessa mielessä (seksuaalisuus on fysiologinen perustarve) ja kuvaa ihmisten välisten rakkaussuhteiden olevan täydellisessä muodossaan symmetrisiä. Näissä ihminen saa sekä osakseen rakkautta, saa olla pidetty ja huolenpidon kohteena että puolestaan rakastaa, pitää muista ja osoittaa muita kohtaan huolenpitoa. (Allardt 1976, 43.)

Being: Itsensä toteuttamisen osatekijöihin kuuluu muun muassa, että yksilöä pidetään korvaamattomana persoonana, hän saa osakseen arvontoa ja hänellä on mahdollisuuksia harrastuksiin ja vapaa-ajan toimintaan. Itsensä toteuttaminen on lähinnä vastakohta vieraantumiselle. Vieraantunut ihminen ei ole oma itsensä suhteessa yhteiskuntaan, maailmaan ja luontoon. (Allardt 1976, 38 & 47.)

Hyvinvoinnin perustana olevista tarpeista selville pääsemiseksi ei ole olemassa mitään mekaanista tapaa tai menetelmää. Käytännössä tarpeet voidaan todeta tutkimalla ihmisten hyviä ja huonoja olosuhteita koskevia arvostuksia. (Allardt 1976, 25-26) Lapset saivat opinnäytetyöni toiminnallisen osuuden aikana kertoa itse positiivisista ja negatiivisista leirikokemuksistaan sekä hyvää leiriä, hyvää ohjaajuutta ja hyvää leiriläisyyttä koskevista ihanteistaan.

Professori Robert Emden määrittelemät lapsen vuorovaikutukselliset ja inhimilliset perustarpeet ovat kiintymys, turva, fyysinen ja psyykkinen hoivan tarve, tunteiden jakami-

nen, oppimisen tarve, oppimismahdollisuudet, leikin tarve ja kontrollin tarve (Emde 1989, 33-51). Nämä ovat toimineet pohjana haastattelussa käyttämäni kysymysten luonnissa sekä sen varmistajina, että tulisin keskustelleeksi lasten kanssa monipuolisesti leiriä koskevista asioista. Koin tämän määritelmän lapsen perustarpeista olleen tarpeeksi kattava sekä samalla tarpeeksi yksityiskohtainen, jotta pystyin hyödyntämään sitä opin- näytetyössäni.

Ennen yllä kuvattuun määritelmään päätymistä harkitsin myös Abraham Maslow'n tarvehierarkian soveltamista. Maslow'n teoriaan kuuluu ihmisen tarpeita kuvaavien luokkien määrittely alkaen kaikista perustavanlaatuisimmista tarpeista ja siirtyen siitä ylöspäin korkeampiin tarpeisiin. Ihmisen perustarpeet luokitellaan fysiologisiin, turvallisuuden, liittymisen, rakkauden, arvostuksen ja itsensä toteuttamisen tarpeisiin. Maslow'n mukaan ihminen alkaa etsiä tyydytystä korkeammille tarpeille vasta sen jälkeen kun hänen perustarpeensa ovat ensin tulleet suhteellisen hyvin tyydytetyiksi. Hän totesi aiheesta olleen kuitenkin myös poikkeuksia. (Maslow 1987, 15-27.)

Määritelmissä on paljon yhtäläisyyksiä. Haastatteluni suunnittelussa päädyin lainaamaan Maslow'n tarvehierarkiaan tiivistämään ajattelua sen verran, että varmistin perusasioiden olevan kunnossa ennen kuin siirryin monimutkaisempien tarpeiden käsittelyyn lasten kanssa. Pohjana olevat tarpeet ovat itsessään erityisen tärkeitä ja ne myös tukevat korkeampien tarpeiden toteutumista. Monen leiriin kuuluvan asian voidaan nähdä yhdistyvän vahvasti lapsen perustarpeisiin.

Pitkis-Sport on liikuntaleiri. Liikunta voi monissa eri muodoissaan ja merkityksissään osaltaan edistää terveyttä, hyvinvointia ja elämänlaatua kaikissa elämänkaaren vaiheissa. Myönteiset, monipuoliset liikuntakokemukset lapsuus- ja nuoruusiässä luovat parhaat edellytykset elinikäiselle liikuntaharrastukselle. (Vuolle. 2000, 23.)

6 LAADULLINEN TUTKIMUS

Laadullisessa tutkimuksessa hyödynnettäviin analyysimenetelmiin kuuluvat kvantitatiiviset analyysitekniikat, teemoittelu, tyypittely, sisällönerittely, diskursiiviset analyysitavat ja keskusteluanalyysi Käytännössä eri analyysitavat usein kietoutuvat toisiinsa eivätkä ne ole mitenkään selvärajaisia. Laadullisen aineiston rikkaus on erilaisten analysointitapojen runsaudessa. Jos yksi tapa ei tunnu johtavan mihinkään tai on muuten toimimaton, voi soveltaa toista tapaa. Vain yhden tavan soveltaminen on harvoin mahdollista. (Eskola & Suoranta 1998, 160-161.)

Olen pyrkinyt erittelemään ja luokittelemaan keräämäni aineistoa ja tuomaan siinä esille opinnäytetyön tavoitteen kannalta oleelliset lasten perustarpeisiin ja niiden toteutumiseen kuuluvat asiat. Analysoin opinnäytetyössäni kunkin kokoontumiskerran tuottamaa tietoa tuokioiden kulkua kuvaavien kappaleiden perään sijoittamissani Aineisto – kappaleissa.

Eskola ja Suoranta (1998, 249) kiteyttävät laadullisen tutkimuksen tekoa ohjaavan neuvon yhteen sanaan: ekplikointiin - eli siihen, että tutkija kertoo seikkaperäisesti tekemistään ratkaisuksista raportissaan. Heidän mukaansa tällä on kahtalainen merkitys: toisaalta se toimii tutkimuksen arvioinnin perustana, toisaalta opettaa tutkimuksen lukijaa ottamaan esille tuotuja seikkoja huomioon omassa hankkeessaan.

Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään usein varsin pieneen määrään tapauksia ja pyritään analysoimaan niitä mahdollisimman perusteellisesti (Eskola & Suoranta 1998, 18). Tämä on ollut tarkoitukseni leirillä järjestämässäni pienryhmätoiminnassa. Otin tuokioiden suunnittelun tavoitteeksi, että niiden avulla pääsisin monipuolisesti selvittämään ryhmään kuuluvien lasten leiriä koskevia mielipiteitä ja ajatuksia. Pienryhmän kanssa saisin mahdollisuuden syventyä heidän tärkeiksi kokemiinsa asioihin.

Ryhmään valikoimani lapset olivat leirin nuorimmasta päästä. Lähetin tutkimuslupanomukset (Liite 1) lasten huoltajille ennen leiriä ja pyysin heitä palauttamaan ne leiriin saapumisen yhteydessä. Opinnäytetyön aineisto koostuu näiden lasten ajatuksista ja kokemuksista leirissä, johon kuului heidän lisäksi monia muita lapsia ja aikuisia. Aineiston pohjalta ei ole mahdollista tehdä suuria yleistyksiä. Kerron työssäni erilaisten vastausten lukumääristä ja jakaantumisesta ryhmässä ainoastaan tulosten kertomisen tarkkuuden vuoksi.

Tutkimusratkaisujen refleктоiva pohdinta kannattaa Eskolan ja Suorannan (1998, 249) mukaan aloittaa jo tutkimusidean vaiheilta ja jatkaa sitä läpi tutkimusongelman kehittelyn, aineistonkeruun, luokittelun ja tulkinnan aina raportointiin asti. Opinnäytetyön suunnittelu on ollut pitkä prosessi, joka alkoi kuullessani sen toteuttamiselle tarjolla olevasta tilaisuudesta hyvissä ajoin ennen vuoden 2010 Pitkis-Sport -leiriä, siis syksyllä 2009.

Opinnäytetyöpäiväkirjan avulla pystyin aina tarkistamaan työni suuntaa, säilömään hyvät tai lisäpohtimista vaativat ajatukset helposti mieleen palautettavassa muodossa ja jatkamaan taukojenkin jälkeen siitä mihin olin viimeksi jäänyt. Kirjallisten muistiinpanojen määrä on kasvanut koko opinnäytetyön tekemisen prosessin ajan. Jatkuva kirjaaminen oli tärkeä periaate työn laadun varmistamisen, prosessin kuvauksen sekä käytännön toteutuksen aikaisen ja jälkeisen itsearvioinnin kannalta.

Pitkis-Sport -leirillä käytin videokuvausta aineiston keruun apuvälineenä kahdessa eri tuokiossa ja kirjasin jokaisen kokoontumiskerran jälkeen ylös tarkan kuvauksen toteutuneesta tuokiosta. Koin aineiston läpikäynnin ja oman työskentelyni arvioinnin opinnäytetyön toiminnallisen osuuden aikana merkittäväksi avuksi myöhempien tapaamisten toteutuksen hiomisessa. Suunnittelin, että jos jokin näkökulma aineistossa jäisi kaipaamaan tarkennusta, minulla olisi vielä viimeisenä leiripäivänä mahdollisuus palata siihen lasten kanssa.

6.1 Pienryhmähaastattelusta metodina

Ryhmähaastattelu on tilanne, jossa on paikalla samalla kertaa useita haastateltavia, ja jonka tavoitteena on keskustelun synnyttäminen haastattelijan valitsemasta aiheesta tai teemoista (Eskola & Suoranta 1998, 94). Ryhmähaastattelua voidaan käyttää hyvin erilaisiin tarkoituksiin. Yksi mahdollisista lähestymistavoista on faktuaaliseen informaatioon keskittyminen, toinen taas yhteisten normien tai ihanteiden tutkiminen. (Sulkunen 1990, 265.) Haastattelussa lapset vastasivat valmiiksi suunnittelemiini kysymyksiin ja minulla oli mahdollisuus kysyä tarkennuksia heidän vastauksiinsa. Näin haastattelun

suunnittelussa strukturoinnin etuna sen, että tulisimme tuokion aikana varmemmin käsitelleeksi lasten perustarpeisiin liittyviä teemoja.

Ryhmähaastattelua voidaan käyttää yksilöhaastattelun sijaan. Ryhmähaastattelussa haastateltavat saavat tukea toisistaan. Tietoa saatetaan ryhmähaastattelussa saada enemmän kuin yksilöhaastattelussa, sillä osallistujat voivat yhdessä muistella asioita, herättää muistikuvia sekä tukea ja rohkaista toisiaan. (Eskola & Suoranta 1998, 94.) Se on myös tehokas menetelmä, jolla saadaan useita ihmisiä haastateltua yhden tavallista haastattelua pidemmän tuokion aikana (Sulkunen 1990, 264).

Eräs ryhmähaastattelun ongelmista on, että vastaajat saattavat jättää ilmaisematta jotain joka yksilöhaastattelussa tulisi esille tai mukautua ryhmän mielipiteeseen. Lapsia ohjeistaessani korostin kiireettömyyttä ja sitä, että kaikilla on oikeus olla samaa tai eri mieltä asioista. En velvoittanut jokaista lasta sanomaan mielipidettään jokaiseen käsiteltävään kysymykseen, joten yksittäisten lasten osallistuminen oli vaihtelevaa. Toisinaan pysähdyttiin käymään läpi kunkin lapsen mielipide ja toisinaan pieni herättely vähemmän aktiivisten vastaajien kohdalla riitti pitämään heidän mielipiteensä näkyvillä haastattelussa. Opinnäytetyön aineistonkeruun aikana oli myös pari lyhyttä tilannetta, joissa päätin tuokion lopuksi tarkentaa muutamaa muiden kanssa jo käsiteltyä kysymystä yksittäisen lapsen kanssa erikseen.

Yksi huomioitava aihe on hiljaisuuden käsittely opinnäytetyössä. Haastattelutilanteessa oli melko yleistä, että ensimmäisinä muutamat ryhmäläiset antoivat oman vastauksensa eivätkä muut lisänneet siihen mitään. Kysymykseni osoittivat joskus vastaamatta jättäneiden lasten olleen samaa mieltä muiden kanssa, mutta näin ei voida automaattisesti olettaa. Lapsen osallistumatta jättäminen voi johtua monista asioista. Hän voi jakaa mielipiteen ryhmän äänessä olevan osan kanssa tai olla käsiteltävistä asioista mahdollisesti täysin eri mieltä. En voi tehdä päätelmiä vastaamatta jättämisestä kumpaankaan suuntaan, vaan voin vain todeta mitä ryhmässä kulloinkin käsiteltävästä asiasta ääneen sanottiin. Loppuryhmän mielipiteestä aineistossa ei ole tietoa. Aineiston kuvauksessa olen kirjoittanut selvästi sen, jos ryhmässä on ääneen ilmaistu toisistaan eriäviä mielipiteitä.

Osallistuin leirille opinnäytetyön tekijänä, mutta olin lapsille yksi ohjaajista. Vietin aikaa niin heidän kuin muidenkin leiriläisten kanssa. Minulla oli aiempaa kokemusta lei-

ristä ohjaajana toimimisen näkökulmasta kahdelta edelliseltä vuodelta, mikä helpotti opinnäytetyön suunnittelua ja erilaisten aiheiden käsittelyä pienryhmän kanssa. Luottamus haastattelijan ja haastateltavien välillä voidaan mielestäni nähdä asetelmaan sisältyvänä etuna. Yksi asetelman heikkous taas oli se mahdollisuus, että lapset saattaisivat sensuroida kokemuksiaan ja kertoa vain sellaisia asioita, joita ajattelivatkin leirillä toimivan aikuisen haluavan kuulla. Pyrin jokaisessa tuokiossa luomaan kaikenlaiset mielihiteet sallivan ilmapiirin ja painotin lapsille sitä, että minulle oli tärkeää päästä kuulemaan heidän ajatuksiaan. Myöhemmissä kappaleissa kuvaan tarkemmin toimintaani lapsiryhmän kanssa.

6.2 Videoinnista metodina

Käytin ryhmähaastattelussa aineiston keruun apuvälineenä videointia, koska halusin saada lasten ajatukset talteen mahdollisimman tarkasti myöhempää tarkastelua varten. Ennen tätä lapset olivat ensimmäisenä leiripäivänään tehneet hyvää leiriviikkoa koskevat työt A3 –kokoisille papereille ja kertoneet niistä videokameralle. Eskolan ja Suorannan (1998, 98) mukaan videointi monimutkaistaa haastattelun teknistä toteutusta ja lisää osaanottajien jännitystä. Pyrin ottamaan nämä seikat huomioon niiden tuokioiden suunnittelussa, joihin kuului videointia.

Oma kynnykseni videoinnin käyttöön lasten kanssa työskennellessä oli matala, koska minulla on siitä aiempaa kokemusta. Yksi tekniikan tuoma vaatimus oli, että kuvattavat tuokiot oli voitava toteuttaa sisätiloissa. Tiesin etukäteen Futuurileirin saavan käyttöönsä jonkin osan ensiapupistettä vastapäätä olevasta solurakennuksesta. Solun tiloja ei kuitenkaan päädytty käyttämään, sillä leiripäällikkö Jurkka Virtala antoi luvan opistorakennuksessa olevan luokkatilan käyttöön.

Ensimmäisen päivän tuokiossa helppotin osallistujien mahdollista jännitystä sillä, että kuvaaminen ei kohdistunut heihin, vaan he esittelivät työtään. Ennen työstä keskustelua varmistin, että se näkyi pöydällä olevassa kamerassa. Haastattelussa osallistujat keskittyivät käsiteltäviin aiheisiin ja toisiinsa kameran sijaitessa pöydällä tuolien muodostaman piirin ulkopuolella. Olin asettanut tuolit ympyrämuotoon osallistujien välisen vuorovaikutuksen helpottamiseksi ja siihen rohkaisemiseksi. Lisäksi olin kantanut kaksi

huoneessa olevaa suurta huonekasvia lähelle piiriä luomaan tilan ja epävirallisuuden tuntua.

6.3 Piirtämisestä metodina

Käytin piirtämistä menetelmänä ensimmäisessä toteuttamassani tuokiossa. Tämän tuokion aikana lapset saivat piirtää hyvää leiriviikosta. Saatuaan työnsä valmiiksi he kertoivat hyvää leiriviikkoa koskevista ajatuksistaan ja saivat myös tahtoessaan mainita sellaisia asioita, joita eivät toivoisi tai eivät tahtoisi leiriviikon aikana tapahtuvan. Suunnittelin aiheen ja menetelmän toimivan hauskana johdatuksena tuleviin kokoontumiskertoihin, jolloin tulisin keräämään lapsilta palautetta leiristä toisenlaisia menetelmiä hyödyntäen.

Käytin kuvallista ilmaisua myös strukturoinnin ja havainnollistamisen keinona. Keskusteltaessa hyvän ohjaajan ja hyvän leiriläisen ominaisuuksista piirsin kummatkin suurelle A3-kokoiselle paperille ja kirjoitin lasten sanomat asiat näkyvästi ylös. Sanottujen asioiden kirjaaminen ylös sekä ääneen lukeminen helpotti niistä keskustelemista ja saatujen tulosten seuraamista. Strukturoitu toiminta on rakenteeltaan selkeäksi suunniteltua toimintaa, jossa jokainen mukanaolija tietää mitä, missä, milloin ja kuinka kauan tehdään (Juntunen ym. 2008, 10).

7 HYVÄ LEIRIVIIKKO

Tässä ja tulevissa tuokioiden sisällön mukaan nimetyissä kappaleissa kuvaan ja arvioin leirin aikana järjestämäni pienryhmätoimintaa sekä sen tuottamaa lasten kokemuksista ja tarpeiden toteutumisesta kertovaa aineistoa. Ensimmäisen tuokion tarkoituksena oli lasten ajatusten virittäminen leirielämästä kertomiseen ja leirin arviointiin sekä selvittää heidän sille asettamia odotuksia ja toiveita. Se oli tilaisuus minulle ohjaajana saada ensivaikutelmaa siitä kuinka lapset suhtautuisivat tilanteeseen ja videokameran käyttöön aineiston keruun työvälineenä ja kuinka ryhmän toiminta tulisi lähtemään käyntiin.

Keräsin maanantai-iltana yhteen ryhmäni kuusi lasta leirin iltaohjelmaan kuuluvista olympialaisista. Haimme solusta kameran ja piirustusvälineet, jonka jälkeen siirryimme opistorakennukseen. Tässä kohtaa lapset hakivat hieman luokkamaisesta tilasta hyvät istumapaikat ja vastailin heidän esittämiinsä kysymyksiin, joita syntyi paljon. Kerroin opinnäytetyön tarkoituksesta ja siitä, että tuokiot tulisivat todennäköisesti sijoittumaan aikaan ennen iltapalaa ja ne pidettäisiin aina saman ryhmän kesken. Kerroin myös, ettemme tulisi pitämään joka kertaa opiston tiloissa ja torstaina olevana disko- sekä elokuva-iltana emme kokoontuisi lainkaan näissä merkeissä.

Lapset saivat suuret A3-kokoiset paperit ja värikyniä laajasta valikoimasta. Aihe: ”Millainen on hyvä leiriviikko? Yksi tai useampia asioita.” Alkuvaiheessa tuli lapsilta kysymys siitä, että saako piirtämisen sijaan kirjoittaa. Vaikka en ollut itse tarjonnut tai etukäteen ajatellut sitä vaihtoehtoa, ratkaisin asian tässä kohtaa niin, että saa, koska tärkeintä on, että he voivat itse kertoa odotuksistaan. Ohjeistin lapsia siihen mitä tekisimme kun he olisivat valmiita, mutta painotin silti, ettei kuvien tekemisen kanssa ole kiirettä.

Lapset saivat tulla esittelemään työnsä yksitellen siinä tahdissa kuin ne valmistuivat. He näyttivät kuvansa kameralle ja kertoivat omin sanoin mitä ovat piirtäneet tai kirjoittaneet ja mitä kivaa toivoivat tai odottivat. Kysyin kaikilta lapsilta myös oliko heillä mielessä jotain sellaista mitä he eivät haluaisi leirillä tapahtuvan. Muu ryhmä sai luvan iltapalalle lähtöön kun toiveita kuvaavat työt olivat valmiita ja niiden esittelyt yhtä vaille tehty. Kysyin yhdeltä lapselta tarkentavat kysymykset erikseen, jotta muiden ei tarvinnut odottaa ja koska halusin varata siihen aikaa.

7.1 Aineisto – Hyvä leiriviikko

Sain ensimmäistä tuokiota varten muotoilemani tehtävänannon mukaisesti hyvään leiriviikkoon kuuluvia asioita kultakin lapselta yhdestä viiteen kappaletta. Kahteen kertaan mainituksi tulleiden jalkapallon ja uinnin lisäksi mikään yksittäinen liikuntamuoto tai muu vastaus ei esiintynyt tässä aineistossa useammin kuin kerran. Saadut tulokset kertovat ryhmään kuuluvien lasten ensimmäisen päivän iltana hyvälle leiriviikolle asettamien odotusten kohdistuvan erityisesti liikuntaan.

Joillakin lapsista oli pidempi leirihistoria kuin toisilla, joten ennako-odotukset vaihtelivat sen mukaan. Liikunnallisten toiveiden ja erilaisten liikuntalajien joukosta esiin nousivat jalkapallo, uinti, melonta, kirkkovenesoutu, käveleminen, juokseminen ja seinäkiipeily. Liikunta mainittiin myös erikseen. Lasten esiin tuomista hyvään leiriviikkoon liittyvistä toiveista ja odotuksista iltapalan, ruokailun, telttailun ja nukkumisen voidaan luokitella liittyvän kaikille ihmisille yhteiseen fyysisen ja psyykkisen hoivan tarpeeseen. Leirielämään kuuluvassa telttailussa, ulkona syömisessä ja monipuolisissa liikuntamahdollisuuksissa korostuu myös viisipäiväisen liikuntaleirin elämyksellisyys. Yksi lapsista sanoi toisen leiriläisen nimen. Erilaisten kokemusten jakaminen kaverin kanssa ja leirin aikaisten kaverisuhteiden voidaan arvella kuuluvan asioihin, joita leiriviikolta odotetaan ja jotka voivat vaikuttaa lasten leirille palaamiseen vuodesta toiseen.

Mielestäni, vaikka käsiteltyjen asioiden määrä oli alkutapaamisessa hyvin pieni, voidaan jo näissä vastauksissa nähdä yhteyksiä opinnäytetyön teoreettiseen viitekehykseen kuuluviin Erik Allardtin määrittelemiin hyvinvoinnin osa-alueisiin ”Having, Loving ja Being”. Elintaso (Having) kuvaa ihmisen fysiologisia tarpeita, joihin kuuluvat tarpeet esimerkiksi sellaisiin perusasioihin kuin ravintoon, nesteeseen, lämpöön, ilmaan ja perusmäärään turvallisuutta (Allardt 1976, 39). Näihin luokkiin voidaan katsoa kuuluvan ne lasten odotukset, jotka koskivat iltapalaa, ruokailua, telttailua ja nukkumista. Ystävyyssuhteet ovat yksi yhteisyyssuhteiden tarpeen (Loving) osatekijöistä (Allardt 1976, 50). Yksi itsensä toteuttamisen muotojen (Being) osatekijöistä taas sisältää yksilön mahdollisuudet harrastuksiin ja mielenkiintoiseen vapaa-ajan toimintaan (Allardt 1976, 47 & 50). Tämä koskee lasten liikunnallisia toiveita. Liikunnalla on myös suuri merkitys fyysisen kunnon kehittämisessä ja ylläpitämisessä.

7.2 Arvio – Maanantai

Tavoite oli leirin alkuvaiheessa selvittää lasten sille asettamia tarpeita ja toiveita. Liikunta on merkittävä asia leirillä. Olin tyytyväinen siihen, että lapset kuitenkin ilmaisivat toiveitaan myös muihin asioihin liittyen. Koska aineistoon lukeutui niin lasten fyysisiin, psyykkisiin kuin sosiaalisiinkin tarpeisiin liittyviä odotuksia ja toiveita ja se oli sijoitettavissa opinnäytetyön taustoihin monella eri tavalla, koin saaneeni vinkkiä siitä, että

olin oikealla suunnalla tausta-aineistoni valinnassa ja että lasten kanssa olisi mahdollista synnyttää monipuolista keskustelua leirielämään liittyvistä aiheista. Aineisto oli pelkäämään positiivista, minkä odotin muuttuvan myöhemmillä tapaamiskerroilla. Koska huolia ei noussut esiin, kiitin toiveista.

Ensimmäinen kokoontuminen oli hyvä, koska sain sen aikana tuntumaa ryhmään ja lapset saivat vastauksia moniin heillä opinnäytetyöhön osallistumisesta oleviin kysymyksiin. Tuokiota varten suunniteltu tehtävä oli tarkoituksellisen suppea, mutta suuntaa antava. Lapset saivat toteuttaa tehtävän kuten parhaaksi näkivät: piirtämällä tai kirjoittamalla, jonka jälkeen he saivat suullisesti kertoa työstään ja sen ulkopuolisistakin asioista. Jatkoa ajatellen olin tyytyväinen siihen, että oman hyvää leiriviikkoa koskevan työn esittäminen kameralle ei näyttänyt suuresti aiheuttavan jännitystä yhdellekään ryhmäläisistä.

8 HYVÄ OHJAAJA JA HYVÄ LEIRILÄINEN, PLUSSAT JA MIINUKSET

Tiistai-illan kokoontumiskerta pidettiin Futuurileirin käyttöön rajatun alueen perällä olevilla solurakennuksen portailla ennen iltapalaa. Sää ja tuokiolle suunnittelemani sisältö mahdollistivat ulkona olemisen. Punnitsin paikan olevan keskustelulle riittävän rauhallinen, koska se sijaitsi hyvän etäisyyden päässä leirin keskuksesta eikä sen läpi ollut leiristä kuin vähäistä kulkua soluasuntoon.

Koska osa ryhmän lapsista saapui uimasta myöhemmin kuin muut, kokosin parin ensimmäisen kanssa plussat ja miinukset. Lapsille annettu ohje: ”Mistä ootte tykänny ja mistä ette oo tykänny? (tänään)” Kaikkien lasten saavuttua paikalle käytiin koko porukalla yhteisesti läpi sitä, millainen on heidän mielestään hyvä ohjaaja ja millainen on hyvä leiriläinen. Tässä piirsin kummankin kysymyksen kohdalla A3 –kokoisen paperin keskelle ukon ja sijoittelin lasten sanomat ominaisuudet sen ympärille. Listan täyttyessä luin siihen kerätyt ominaisuudet läpi ja annoin vielä lapsille aikaa miettiä mahdollisia muutoksia tai lisäyksiä sen sisältöön. Lapset päästettiin iltapalalle sitä mukaa kun heidän kanssaan oli käyty läpi tuokion molemmat osat.

Alussa kerroin lapsille, että teemme tänään kaksi juttua, joista yksi tehdään erikseen ja toinen yhdessä, minkä jälkeen valmiit ryhmäläiset voisivat taas siirtyä iltapalalle. Korostin kiireettömyyttä ja sitä, että tahdoin kuulla heidän ajatuksiaan. Kultakin lapselta kerättiin heidän henkilökohtaiset leiripäivälle antamansa plussat ja miinukset. Positiivisia ja negatiivisia asioita kerätessäni luin lapselle hänen jo sanomansa asiat ja tein joistakin kohdista hänen vastauksiaan tarkentavia kysymyksiä, kuten ”Mitä tarkoitat?” ja ”Mikä siellä oli kivaa?”. Lopuksi luin tämänkin tehtävän kohdalla lapselle kaikki hänen antamansa vastaukset ääneen ja annoin hänelle vielä mahdollisuuden lisätä tai muuttaa jotain, jos hän ei ollut listaan tyytyväinen.

8.1 Aineisto – Hyvä ohjaaja ja Hyvä leiriläinen

Pienryhmän yhteisen mielipiteen mukaan hyvä ohjaaja on kiltti, hauska, mukava, hassu, rauhallinen ja reipas eikä hän räyhää tai kiusaa. Ryhmässä oli eriäviä ajatuksia siitä, kuuluuko ohjaajan olla kiva. Ajattelin tässä kohtaa asian tuoneen lapsille mieleen erilaisia tilanteita ja sanalla olleen heille erilaisia sisältöjä. Listalla olevaan räyhäämisen ja kiusaamisen kieltoon liittyen kysyin tarkentavan kysymyksen siitä, onko tällaista ollut leirillä, mihin vastattiin kieltävästi. Viimeisenä kohtana ryhmän listaan syntyi lisäys siitä, että hyvä ohjaaja päästää kioskille. Lasten omat ohjaajat huolehtivat leiriaikana heidän rahoistaan ja rahojen käytöstään. Alueella on muutama kioski, joissa lapset saavat kioskipäivinä käydä ohjaajiensa kanssa.

Hyvä leiriläinen on lapsiryhmän mukaan hauska eikä hän tappele, lyö eikä potki. ”Ei pierase” oli myös yhden ryhmäläisen sekä hilpeyttä että vastakommentteja herättänyt mielipide, josta kysymällä varmistin, että onko hän oikeasti sitä mieltä ja haluaako minun oikeasti kirjoittavan sen. Voi olla, että kohta liittyi teltassa muiden kanssa elämiin. Lapset olivat yksimielisiä siitä, että hyvä leiriläinen on nätisti ja kiltti, ei ole tuhma ja ei hauku. Ryhmäläisten ajatusten muodostama aineisto sisälsi paljon asioita, joita hyvä leiriläinen ei tee tai ei saa olla. Monen yksittäisiä asioita tai tekoja koskevan kiellon voidaan kuitenkin ajatella toimivan tarkentavina vastakohtina niille yleisemmille positiivisille ominaisuuksille, joita hyvällä leiriläisellä lasten mukaan on.

Hyviä leiriläisiä palkittiin kesän 2010 Futuurileirillä jakamalla lapsille paitaan hakaneulalla kiinnitettäviä hopeapahvista leikattuja ja värikkäällä nauhalla koristeltuja tähtiä erilaisista ennätysistä, joita he olivat tehneet. Tähtiin kirjoitettiin aina pieni palkittavaan asiaan liittyvä teksti tai arvonimi. Ennätykset eivät olleet ainoastaan erilaisiin lajeihin ja niistä innostumiseen liittyviä, vaan niitä voi tehdä myös esimerkiksi ottamalla muut huomioon, huolehtimalla omista tavaroistaan tai huutamalla kaikkien lajileirien yhteisissä tilaisuuksissa ahkerasti Futuurileirin leirihuutoa. Myös ohjaajat palkittiin. Lopputuloksena kaikki olivat saaneet tunnustusta ja muun leirin kannustavat suosio-osoitukset jostakin omalla kohdallaan erittäin hyvin menneestä asiasta.

8.2 Aineisto – Plussat ja Miinukset

Tein tulosten kertomista varten aineiston yhdistävän luokittelun yleisimpien mainittujen vastausten pohjalta ja ryhmittelin joitakin läheisesti toisiinsa liittyviä vastauksia yhteen. Lapsista neljä mainitsi uinnin, uimaan menemisen tai uimisen päivään liittyneenä positiivisena asiana. Lapset olivat olleet parhaimmillaan kaksi kertaa uimassa kuluneen päivän aikana, jotkut ensin Porin Prikaatin sotilaskodissa ja sen jälkeen Pitkäjärvellä. Sotilaskoti (siis Sotku) esiintyi kolmen eri ryhmäläisen positiivisten asioiden listassa. Plus-sia sai kahdelta lapselta myös judo, joka siellä toteutettiin. Yksi lapsista mainitsi linja-auton, jolla siis tuohon paikkaan oltiin menty. Kysyttäessä mikä linja-autossa oli kivaa hän sanoi vastaukseksi istuskelun. Myös oleskelu mainittiin erikseen.

Seinäkiipeily tai ”se kiipeily, se” pääsi kolmen lapsen plussalistalle. Yleisurheilu, jalkapallon pelaaminen ja urheilukentällä sijaitsevan sprinklerin alle meneminen mainittiin kaikki kerran tässä aineistossa. Samoin yhdet plusmerkkiset maininnat saivat Mehukatin vierailu leirissä, ruokailu, edessä oleva nukkumaan meneminen ja nimeltä mainittu toinen leiriläinen. Kaikki lapset mainitsivat ainakin yhden positiivisen asian, monet useampia. Kolme lapsista ei antanut päivästä ollenkaan negatiivista palautetta. ”Kaikki oli kivoi”, sanoi yksi heistä. Toisen kommentti asiasta oli, ettei hänellä ole mitään miinuksia.

Kaksi lapsista antoi miinuksia liittyen leirillä olevaan meteliin. Ensimmäinen heistä sanoi kokoontumisen aikana ohi kulkeneen ryhmän huutavan koko ajan. Toinen oli samaa

mieltä ja lisäsi, että jotkut huutavat toisten korvaan, mikä ei ole kivaa. Hän sanoi myös: ”En tykkää kun siel paikas kiroillaa.” Kysyin mitä paikkaa hän tarkoitti, ja selvisi, että sotilaskodissa hänen kuivatessaan astioita toiseen leiriin kuuluvat lapset olivat kiroilleet. ”En halua semmosii kuunnel. Se ei ollu hauskaa”, hän sanoi. Yksi lapsista antoi miinuksia kysyttäessä vastaukseksi ikävän. Kysyin tarkoittiko hän koti-ikävää vai oliko hänestä muuten jokin asia tuntunut ikävältä, mutta en saanut häneltä tarkennusta vastaukseen.

8.3 Arvio – Tiistai

Tuokio pidettiin ulkona. Yksi lapsista ehdotti kahteenkin kertaan opistoon menemistä, mutta päädyin kuitenkin pitämään tuokion leirialueen laidalla kun siihen oli hyvä tilaisuus. Oli kuitenkin mukavaa huomata, ettei opiston luokkamaiseksi mieltämäni tila ollut ainakaan täysin epämieluisen paikka. Ohi kulkenut ryhmä toi sattumalta kahden ryhmäläisen mieleen aiheen, josta he halusivat antaa kritiikkiä. Toisaalta Futuurileirin alueelta poistuminen saattaa antaa sopivasti etäisyyttä käsiteltäviin asioihin, toisaalta leiriä koskevista asioista keskusteleminen leirialueella voi olla perusteltua siksi, että siellä olemissen lapset ovat tottuneet ja elämää kuhiseva ympäristö voi tuoda heille mieleen erilaisia leiriin liittyviä asioita.

Kaksi leiriläistä kiinnitti huomiota leirillä olevaan meteliin, tarkemmin sanottuna leirihuutoihin. Leirihuudot ovat yksi tapa lajileireille luoda ryhmähenkeä ja tehdä itsensä näkyviksi. Melun vaikutukset ovat yksilöllisiä. Pitkis-Sport -leirin yleinen hiljaisuus alkoi joka ilta ennalta määriteltynä kellonaikana, jonka pystyi tarkistamaan esimerkiksi jokaiselle kouluttajalle jaetusta kouluttajaoppaasta. Pitämäni tuokio lasten kanssa sijoitui aikaan ennen iltapalaa, jolloin hiljaisuus ei ollut vielä alkanut. Leirin vuosittainen osallistujamäärä on suuri ja toimintaa on paljon, jolloin äänekin voivat olla sen mukaisia, mikä voi haitata leiriläisiä tai aiheuttaa heissä ärtymystä.

9 PIENRYHMÄHAASTATTELU, PLUSSAT JA MIINUKSET

Keskiviikkona kokosin kuuden lapsen ryhmän yhteen iltajuhlan ja iltapalan välillä. Tilana käytettiin samaa opistorakennuksen huonetta, jossa olimme ensimmäisellä kerralla kokoontuneet. Olin etukäteisvalmisteluina käynyt asettamassa tuolit ryhmähaastattelua varten ympyrämuotoon, jotta kaikki osallistujat näkisivät toisensa. Tämä helpottaa heidän välistään vuorovaikutusta. Lisäksi kannoin huoneen kaksi suurta huonekasvia tuoleista muodostetun ympyrän lähetyville luomaan tilan ja epämuodollisuuden tuntua. Laitoin kameran yhdelle tilan pöydistä paikalle, josta se kuvaisi kaikkia osallistujia. Tein kuva- ja äänitestausta ja tarkistin lasten kanssa läpi käytävät kysymykset.

Kerroin kysyväni lapsilta muutamia kysymyksiä. Sanoin, että vaikka tulisin kysymään kaikilta lapsilta samaan aikaan, kaikki saavat vastata kysymyksiin siten kuin heistä itsestään tuntuu ja että he saavat olla toistensa kanssa samaa tai eri mieltä. Aloitin haastattelun karkeasti luokitellen fyysisen ja psyykkisen hoivan tarpeeseen liittyvillä kysymyksillä, minkä jälkeen siirryin turvallisuuteen ja tunteiden jakamiseen leirillä. Keskustelin lasten kanssa myös oppimisesta ja oppimisen mahdollisuuksista sekä kysyin heidän mielipidettään kontrollin tarpeeseen liittyvistä asioista. Monet käsitellyt ja lasten esille nostamat asiat liittyivät väistämättä useampaan kuin yhteen tarpeeseen. Haastattelussa käyttämäni kysymysten runko löytyy opinnäytetyön loppuosasta (Liite 2).

Plussien ja miinusten keräämisessä menettelin samalla tavalla kuin aikaisemminkin. Luin lapselle listan täytyessä hänen jo sanomansa asiat ja tein joistakin kohdista tarkentavia kysymyksiä. Lopuksi luin ääneen kaikki hänen antamansa vastaukset ja annoin hänelle vielä mahdollisuuden lisätä tai muuttaa jotain, jos hän ei ollut listaan tyytyväinen. Tällä kerralla olin tehnyt kirjaamisen nopeuttamista varten valmiiksi pohjan, johon olin kirjoittanut kunkin lapsen nimen.

9.1 Aineisto – Pienryhmähaastattelu

Pitkis Sport –leirin tavalliseen päivän ohjelmaan kuuluu neljä ruokailua päivässä. Kysyessäni oliko ruoka Pitkiksellä ollut hyvää sain pelkkiä positiivisia vastauksia, joiden jälkeen yksi lapsista vielä sanoi tykänneensä ruuasta erittäin paljon. ”Kaikist”, hän jatkoi, ja kaksi muuta lasta ilmaisivat olevansa samaa mieltä. Paitsi että ruuan sanottiin olleen

hyvää, lapset vastasivat kysyttäessä sitä olleen tarpeeksi ja että he olivat saaneet hakea sitä lisää kun olivat halunneet.

Halusin myös selvittää, olivatko lapset saaneet hyvin nukutuksi leirillä. Kolmen ”Joo” -vastauksen jälkeen yksi lapsista sanoi kommentin, joka kertoi viime yön olleen poikkeus. Toistin hänen sanomansa ja kysyin siihen tarkennusta: ”Paitsi viime yön. Miks viime yön?” Lapsi vastasi siihen itse: ”Ku ukkosti”, mihin toinen haastateltava totesi: ”Ukkosti koko yön!”

Seuraava samaan aihepiiriin ja tunteiden jakamiseen liittyvä kysymys oli, että jännittääkö lapsia joskus öisin teltassa nukkuminen. Kaikki Futuurileirin lapset jakoivat teltan joko yhden tai useamman ohjaajan kanssa. Lapset nukkuivat joko suurissa puolijoukkueteltoissa tai muutamissa muissa leirin alueella olleissa pienemmissä teltoissa. Tavallisin järjestely Pitkis-Sport –leirillä on, että lapset tuovat oman teltan tullessaan leirille tai ovat aiemmin sopineet itselleen nukkumapaikan kaverin teltasta, joten Futuurileiri on tässä suhteessa poikkeus. Neljän ”Ei” –vastauksen jälkeen yksi lapsista jatkoi tottuneensa teltassa nukkumiseen. Koska ukkosesta oli kuitenkin juuri puhuttu unta häirinneenä tekijänä, kysyin oliko se jännittänyt lapsia. Kaksi lapsista vastasi, ettei ollut. ”Se tuntuu mul tääl”, yksi kieltävän vastauksen antanut lapsi sanoi ja näytti rinnan ja mahan seutua.

Pääasiassa siis ryhmään kuuluvat lapset kertoivat saaneensa nukuttua leirillä tähän asti hyvin, mutta viimeöinen ukkonen oli häirinnyt joidenkin unta. Teltassa nukkuminen ei tavallisesti jännitä, mutta yksi lapsista kertoi ukkosen tuntuneen rinnan ja mahan seudulla. Kysymykseen liittyy varmasti paljon yksilöllistä vaihtelua ja päivän olosuhteet olivat olleet poikkeukselliset. Ennen seuraavaan aiheeseen siirtymistä yksi lapsista sanoi vielä olleensa melkein väsynyt kun hän heräsi. Arvelin ääneen, että aurinkoisen päivän jälkeen ukkonen tuskin palaisi, joten tänä yönä varmaankin nukuttaisiin paremmin.

Kysyin lapsilta onko heillä turvallinen olo leirillä. Ryhmästä tuli kysymykseen neljä erityisen nopeaa myönteistä vastausta. Kysyin, osaavatko he sanoa mistä se johtuu tai mitkä asiat tekevät turvallisen olon. Vastaukset ”Kun tääl on kivaa”, sekä ”Ohjaajat” ja ”Ohjaaja!” nousivat esille. Aloitin muotoilemaan tarkentavaa kysymystä siitä, mikä ohjaajien toiminnassa tekee turvallisen olon, jonka sanomisen aikana yksi lapsista viittasi ja annoin hänen sanoa asiansa, jolloin hän kertoi aihetta koskevan esimerkin. Matkalla

urheilukentälle ylitetään autotie ja ohjaajat sanovat siitä: ”Että ei - lapset ei joutuisi auton alle.”

Tässä vaiheessa yksi lapsista huomasi pöydällä olevan kameran ja kysyi miksi se on siinä. Huomasin, että vaikka olin käynyt laittamassa sen päälle lasten läsnäollessa, en ollut tällä kertaa puheessani kiinnittänyt siihen mitään erityistä huomiota. Kerroin jälleen, kuten viimeksikin kun kameraa käytettiin, että sen tarkoitus on ottaa puhutut asiat talteen, jotta voin myöhemmin kirjoittaa ne ylös opinnäytetyötä varten. Pahoittelin etten ollut tämän kerran alussa maininnut asiasta, mihin toinen ryhmän lapsista sanoi huomanneensa kyllä kameran. Myöhemmin nauhulta näkyi, että videokuvauksen vasta tässä vaiheessa huomannut lapsi jätti kokonaan vastaamatta muutamaa seuraavaan kysymykseen ennen kuin taas jatkoi osallistumista tavalliseen tapansa.

Seuraavaksi tiedustelin ovatko lapset tyytyväisiä omiin ohjaajiinsa. ”Joo” –vastausten jälkeen kysyin kahdelta tähän kysymykseen vastaamatta jättäneeltä lapselta asiaa erikseen, koska ajattelin vastauksissa voivan olla vaihtelua lasten välillä eikä kukaan voisi tietää vastausta kysymykseen toisen puolesta. Ensimmäinen kahdesta vastasi muiden tapaan olevansa tyytyväinen omaan ohjaajaansa ja toiselta en saanut kysymykseen selvää vastausta, joten päätin kysymystä eri tavoin muotoiltuani olla juuttumatta asiaan ja jatkaa eteenpäin. Minusta häntä huvitti ja ujostutti muiden lasten huomion yhtäkkinen kiinnittyminen häneen.

Kysyin aluksi yleisesti, että tuntuuko ryhmäläisistä, että he voivat puhua ohjaajille siitä miltä heistä tuntuu. Luettelin hetken mietittyäni esimerkeiksi, että jos vaikka jännittää tai pelottaa tai on tylsää, niin voiko silloin ohjaajille puhua. Kaksi lapsista vastasi myönteisesti antamieni esimerkkien kohdalla. Nopeaan tästä mieleen juolahtaneeseen kysymykseeni kolme lapsista vastasi, että heillä ei ole ollut tylsää. Lapsista kolme vastasi kysyttäessä, että heistä tuntuu siltä, että heitä kuunnellaan. Kohdistin saman kysymyksen myös yhdelle hetken aikaa hiljaa olleelle haastateltavalle, ja hänen vastauksensa kertoi hänen olevan muiden kanssa samaa mieltä asiasta.

Keskiviikko oli vierailupäivä. Vierailupäivän aikana lasten vanhemmat ja muut leiristä kiinnostuneet voivat vierailla alueella ja heillä on mahdollisuus viettää aikaa lasten kanssa, seurata heidän urheilemistaan ja ehkä myös osallistua toimintaan. Lapsista neljä

vastasi koti-ikävä koskevaan kysymykseen. Kahdella heistä oli ollut välillä koti-ikävä, kahdella ei. Yksi haastateltava sanoi vähän vastaan toisen mielipiteeseen, jolloin muistutin, että lapset saavat olla kaikista käsiteltävistä asioista myös eri mieltä keskenään. Pehmensin tähän liittyviä tunnustuksia kertomalla itselläni ainakin olleen vähän koti-ikävä välillä. ”Mul ei oo yhtää”, kommentoi yksi leiriläinen.

Koti-ikävästä siirryttiin oppimisen tarpeeseen ja oppimismahdollisuuksiin liittyviin kysymyksiin. Kysyin lapsilta mitä heidän mielestään tällä leirillä opitaan. Yksi lapsista haukkotteli leveästi ja vastasi muita lapsia huvittaen: ”Nukkumaa.” Olin kysymässä häneltä oliko hän oikeasti sitä mieltä kun yksi lapsista sanoi leirillä opittavan yhdessäoloa, minkä toistin ääneen, ja toinen lapsista antoi vastaukseksi liikunnan. Kysyin, millaisia juttuja liikunnasta opitaan. Lapset antoivat esimerkeiksi juoksun, uinnin ja jalkapallon.

Kysyin, keneltä lapset olivat oppineet asioita leirillä. Kolme ryhmäläistä kertoi oppineensa kaikilta ja yksi heistä vastasi kysyttäessä tähän kuuluvan ohjaajat ja kaverit. Ajattelin ääneen, että vietämme aika paljon aikaa omaan leiriimme kuuluvien ihmisten kanssa. Yksi lapsista kertoi oppineensa hiukan myös muilta aikuisilta kuin oman leirin ohjaajilta. Esimerkiksi seinäkiipeilyseinällä käydessä varmistaja oli oman leirin ulkopuolelta.

Viimeiseksi siirryttiin kontrollin tarpeeseen liittyviin kysymyksiin. Ryhmän toiminta leirillä edellyttää sääntöjä. Turvallisuuteen liittyvät säännöt tehtiin lapsille selväksi jo leirilletulopäivänä pidettävän turvatunnin aikana. Tällöin kerrattiin esimerkiksi uimassa käyntiin liittyviä asioita ja se, että lapset eivät saisi poistua leirialueelta kuin ohjaajan valvonnassa. Monelle Futuurileirin lapselle leiri oli ennestään tuttu, jolloin erilaisten leirillä elämistä koskevien sääntöjen asettaminen ja käytännöistä kertominen oli lähinnä vanhojen asioiden mieleen palauttamista. Leiriviikon aikana ohjaajat valvoivat sääntöjen noudattamista ja uusia sääntöjä muodostettiin kun se katsottiin tarpeelliseksi.

Kerroin lapsille, että olimme siirtymässä viimeisiin kysymyksiin. Mietiskelin myös ääneen, että onkohan seuraava asia ehkä vähän vaikea. Kysyttäessä lasten mielipidettä leirin säännöistä yksi heistä sanoi niiden olevan hyvät, toinen kivat. Kolmas lapsi sanoi: ”Joo”, mikä voi liittyä molempiin tai kumpaan tahansa aiemmin sanotuista vastauksista. Ryhmäläiset eivät osanneet kertoa yksityiskohtaisemmin mikä säännöissä heidän mie-

lestään on hyvää, joten totesin pienen yhteisen mietiskelyn jälkeen heidän vastanneen leirillä olleen ihan hyvät säännöt.

Kolme ryhmäläistä sanoi aiheesta kysyttäessä olevansa sitä mieltä, että aikuiset vahtivat sääntöjen noudattamista. Kysyin mitä leirillä tehdään jos sääntöjä rikotaan. ”Annettu keltasii korttei ja punasii korttei”, vastasi yksi lapsista. Toistin tämän vastauksen ja kysyin toiselta lapselta mitä hän oli juuri sanomassa. Hän vastasi: ”Joutuu... Kannol”, minkä kolmas leiriläinen sanoi toisin: ”Jäähylle.”

Keltaisten ja punaisten korttien antaminen oli leirin lapsilta turvatunnin aikana säännöistä keskusteltaessa tullut idea, joka otettiin käyttöön jalkapallon MM-kisojen kunniaksi. Huomautuksia annettiin kuvitteellisten korttien muodossa kun se katsottiin tilanteeseen sopivaksi. Joskus ihan tavallinen asioista huomauttaminen tai kortti- ja kanto-säännön olemassaolosta muistuttaminen riitti rauhoittamaan tilannetta, jossa sääntöjä kokeiltiin. Kannolle joutuminen oli seuraamus, joka oli korttien jakamisen tapaan vuotta aiemmin syntynyt lasten ehdotuksesta ja jonka käytöstä oltiin leirin alussa yhteisesti sovittu. Toinen Futuurileirin lajijohtajista arveli leirin alussa sääntöjä asetettaessa, että kannolle tuskin tarvitsisi ketään laittaa.

Yksi lapsista sanoi saaneensa aika monta korttia. Kysyin, että eihän hän kuitenkaan ollut joutunut kannolle, sillä olin aika varma asiasta. Tähän hän vastasi pudistamalla päätään ja kertoi, että niin oli melkein käynyt, mutta asia oltiin selvitetty jollain muulla tavalla. Hän kertoi pyytäneensä anteeksi siltä, jota oli loukannut. Joskus annettuja kortteja armahdettiin hyvästä syystä. Yksi ryhmäläisistä sanoi aika monta korttia saaneen lapsen tänään melkein vähän kiusanneen häntä. Sanoin, että toisten kiusaamisesta saa varmasti kortin jos ei jopa jäähyä. Vähemmän vakavista jutuista leirillä ainoastaan huomautettiin ja anteeksi pyytäminen oli yksi vaihtoehto, johon voitiin päätyä.

Kun eri aihealueet oltiin suunnitelman mukaisesti käyty läpi, halusin vielä antaa lapsille mahdollisuuden kertoa tulisiko heille jotain muuta mieleen siitä millaista leirillä on ollut tai mistä he haluaisivat antaa palautetta minulle tai ohjaajille yleensä. Nämä kaikki vaihtoehdot sisältävän kysymyksen sanottiin ensin olevan vaikea, minkä jälkeen yksi lapsista sanoi: ”Kiva leiri.” Kaksi muuta ryhmäläistä toisti saman asian ja yhdeltä kysyin vielä suoraan hänen mielipidettään, joka oli samansisältöinen muiden kanssa.

Aiempaan teemaan liittyvät kysymykset taisivat vielä olla yhden haastateltavan mielessä, koska vaikka hän sanoi leirillä olleen kivaa, hän mainitsi nimeltä yhden ohjaajan, jonka hän sanoi komentavan koko ajan. Toinen ryhmäläisistä oli ensin eri mieltä asiasta: ”Eipä.” Kun kysyin millaisessa tilanteessa komentamista oli tapahtunut, varmistui, että kommentti koski jotain haastattelupäivänä tapahtunutta asiaa. Tällöin ensin eri mieltä ollut leiriläinen vaikutti muistavan jonkin tilanteen, johon kommentti olisi voinut liittyä: ”Nii joo sillo.”

Sanoin yleisesti aiheeseen liittyen, että kyllä leirillä vähän joutuukin komentamaan, ja että mielestäni se liittyy siihen, että leirillä on säännöt ja niitä pitää noudattaa. Jatkoin mietiskelemällä ääneen, että koska ohjaajiakin on monta, voi tuloksena syntyä paljonkin pikkuista komentamista kun ensin yksi ohjaaja saattaa sanoa jostain asiasta ja seuraavaksi toinen. Ryhmä harhautui aiheesta hetkeksi kun yhdeltä lapselta putosi lattialle hänen kokoontumiseen mukaan ottamansa jongleerauspallo, jonka toinen nosti ja antoi takaisin. Lopetin omat pohdiskeluni asiasta ja kerroin, että viimeiseksi olisi vielä sama juttu kuin mitä viimeksi mietittiin, siis tulisin keräämään kultakin lapselta mennyttä leiripäivää koskevat Plussat ja miinukset.

9.2 Aineisto – Plussat ja Miinukset

Eniten positiivista huomiota ryhmässä sai kirkkovene, sillä viisi kuudesta pienryhmän lapsesta sanoi päivän aikana tykänneensä joko kirkkoveneestä tai soutamisesta. Tästäkin oli erimielisyyttä, nimittäin yksi lapsi sijoitti kirkkoveneen miinuksiin kertoen vastauksensa syyksi, että hän pitää enemmän tavallisesta soutuveneestä. Olympialaiset eli olympiarata päätyi yhteensä kolmen lapsen positiivisten asioiden listalle. Kaksi lapsista sanoi tykänneensä koko leirin yhteisestä iltaohjelmasta, yksi siihen kuuluneesta Peter Pan –laulusta. Jalkapallo sai yhden maininnan ja yksi leiriläinen antoi jälleen vastaukseksi toisen leiriläisen nimen. Yksi lapsista sanoi pitäneensä siitä kun sai viettää aikaa äidin ja isän kanssa.

”Tappelu”, yksi lapsi vastasi kun kysyin mistä hän ei ollut päivän aikana pitänyt. Kysyin koska tämä tapahtui ja sovittiinko riita. Hän kertoi, että anteeksi oli pyydetty. Tap-

pelu oli hänen mukaansa tapahtunut mönkijäajopaikalla, minkä lisäksi teltassa sama leiriläinen oli matkinut hänen puhettaan. Puhuimme kiusaamisesta yleisesti. Sanoin aiheeseen liittyen, ettei kenelläkään ei ole oikeutta kiusata toista ja että kiusaamisesta on tärkeää kertoa jollekin aikuiselle. Neljä lapsista ei antanut päivälle mitään miinuksia. ”Ei oo yhtää”, yksi heistä sanoi.

9.3 Arvio – Keskiviikko

Lapset osallistuivat haastatteluun hienosti ja olen iloinen siitä, että he antoivat myös kritiikkiä. Tavoitteena tämän menetelmän käytössä oli päästä kuulemaan aiempaa syvällisemmin lasten leirikokemuksesta, ja mielestäni tämä tavoite saavutettiin. Haastattelussa näkyi niin yksimielisyyttä kuin kohtia, joista lapset olivat eri mieltä. Videokuvauksen avulla sain tilanteet täsmällisesti talteen myöhempää kirjaamista varten. Olen tyytyväinen tekemääni ratkaisuun kameran hyödyntämisessä opinnäytetyön aineiston keräämisessä, vaikka sen läsnäolon huomaaminen aiheuttikin haastattelun aikana ikävästi ylimääräistä jännitystä yhdelle haastateltavista. Tarkoitus ei ollut aiheuttaa lapselle outoa tilannetta, jossa hän vasta hyvän aikaa puhuttuaan ymmärtää tulevansa kuvatuksi. Jos voisin palata haastattelun alkuun uudestaan, toimisin eri tavalla tämän tapahtuman välttämiseksi.

Toimin mielestäni hyvin siinä, että ensimmäisessä leiripäivän tapaamisessa pohjustin videokuvausta kokeilemalla lasten suhtautumista heidän hyvää leiriviikkoa koskevien töidensä esittelyyn kameran kuvatessa ja kerroin silloin kuvauslaitteen käytön tarkoituksesta. Sen lisäksi, että kävin haastattelun aluksi laittamassa kameran päälle lasten läsnäollessa, olisin vielä haastattelun alkupuheessa hyvinkin voinut kerrata sen tarkoituksen. Näin tehdessäni olisin kuitenkin myös pyrkinyt ohjaamaan lasten ajatuksia pois kamerasta painottamalla sitä, että heidän sanomiaan asioita käsitellään luottamuksellisesti eikä video jää kenellekään talteen ja että minulle on tärkeää voida kuulla heidän omia aitoja mielipiteitään käsiteltävistä asioista.

Koti-ikävän kokemisessa oli vaihtelua haastateltavien välillä. Erityisesti vierailupäivä on varmasti sellainen leiriviikon kohta, jolloin osa lapsista toisaalta ilmaisee koti-ikävänsä ja toisaalta saa siihen helpotusta. Tämä huomioon ottaen on hyvä asia, että

ryhmäläisten leiriä koskevat ajatukset ovat olleet koko aineistossa pääasiassa positiivisia. Lisäksi osa ryhmäläisistä intoutui sanomaan suoraan viimeisen laajan avoimen kysymyksen kohdalla heillä olleen kiva leiri. Aiempien vastausten perusteella voitaisiin arvioida myös ryhmäläisten kokeneen, että he voivat kertoa tunteistaan ja heillä olleen sellainen olo, että heitä kuunnellaan.

Yksi lapsista mainitsi haastattelun lopussa nimeltä yhden ohjaajan, jonka hän sanoi kommentavan liikaa. Toinen sanoi aluksi olevansa eri mieltä, mutta kun kävi ilmi, että kommentti koski jotain haastattelupäivänä tapahtunutta asiaa hän ainakin muisti, mitä tilannetta ensimmäinen oli tarkoittanut. Olisi ollut mielenkiintoista jatkaa tarkemmin aiheesta ja kysyä millaisesta asiasta oli kyse, kuinka siihen puututtiin ja mitä mieltä lapset olivat siitä kuinka tilanne olisi kuulunut hoitaa. Myös koti-ikävään liittyen olisin voinut kysyä syvemmin, että mikä siihen auttaa ja voivatko ohjaajat tehdä jotain koti-ikävään helpottamiseksi.

Vaikka olen pyrkinyt pohtimaan haastattelun runkona olleiden kysymysten järjestelyä ja sanamuotoja niin, että ne eivät ohjailisi vastaajien ajattelua ja mahdollistaisivat erilaisien mielipiteiden esiin tuomisen, ”Tuntuuko teistä, että ohjaajille voi puhua siitä miltä tuntuu?” on muotoilultaan hieman omituinen kysymys, johon ei periaatteessa voi saada kieltävää vastausta, jos lapset laskevat minut opinnäytetyön tekijänä yhdeksi ohjaajista. Asialle olisi voinut hakea jonkin toisen sanamuodon. Samaan asiaan oli mielestäni haettu kosketusta paremmin edellä mainitun jälkeen lapsille esittämässäni kysymyksessä: ”Tuntuuko teistä, että teitä kuunnellaan?”

10 LOPPUTUNNELMAT JA YHTEENVETO

Pidin viimeisen kokoontumiskerran lasten kanssa perjantaina, kotiinlähtöpäivänä. Kokoonnuimme leirialueen takaosassa sijaitsevilla solurakennuksen portailla. Alussa kerasin mitä kaikkea olimme ryhmässä tehneet ja mainitsin joitain lasten ensimmäisellä kerralla esittämiä toiveita ja odotuksia leirin suhteen. Monet tämän kokoavan tuokion aikana käsitellyt kysymykset liittyivät toiminnan sisältöön ja toteutukseen, minkä lisäksi

joukossa oli muutamia ryhmähaastattelun aikana nousseita teemoja täydentäviä kysymyksiä. Kysymykset kohdistettiin koko ryhmälle. Käyttämieni kysymysten luettelo löytyy opinnäytetyön lopusta (Liite 3).

10.1 Aineisto – Lopputunnelmat ja yhteenveto

Alkupuheen jälkeen aloitin viimeisten kysymysten läpi käymisen ryhmäläisten senhetkisistä tuntemuksista. Kysyin: ”Miltä tuntuu lähteä kotiin?” Ensimmäisenä ääneen ehtinyt lapsi sanoi: ”Hyvältä. Koira o siel”, ja tämän jälkeen kaksi leiriläistä sanoi kotiinlähdön tuntuvan kivalta. Yksi lapsista sanoi vielä olevansa samaa mieltä. Mainitsin, että Pitkis-Sport on liikuntaleiri. Lapsista neljä vastasi kysyttäessä, että olivat kuitenkin ehtineet levätä tarpeeksi. Tämä kysymys liittyi niin lasten aiemmin keskusteltuun unen tarpeeseen kuin yleisesti leirin ohjelman ja taukojen jaksottamiseen.

Kun kysyin miten paikasta toiseen siirtymiset olivat sujuneet, kaksi lasta sanoi niiden sujuneen hyvin, yksi sanoi ettei vastaa kysymykseen. Ihmettelin tätä ja kehoitin häntä sanomaan vaan mitä ajattelee. Hän vastasi: ”Huonosti. Erittäi huonosti.” Yritin lisäkysymyksin tarkentaa, että oliko hänellä jokin tietty tilanne mielessä, mutta hän ei avannut tätä vastaustaan enempää. Voi olla, että asian kaivaminen vastaamasta kieltäytymisen jälkeen synnytti protestivastauksen tai että lapsen mielestä paikasta toiseen siirtymisissä olisi parannettavaa, jolloin olisi ollut hienoa saada tarkennusta palautteeseen.

Kysyin ryhmältä oliko tekemistä ollut liikaa vai sopivasti. Saman asian muotoilin myös niin, että oliko jotain mitä he olisivat halunneet enemmän tai vähemmän. Lapsista kolme sanoi tekemistä olleen sopivasti ja samoin kolme ryhmäläistä mainitsi kysyttäessä kukin yhden asian, jota he olisivat halunneet enemmän: uinti, mönkijäajo ja liikunta. Viimeisen tätä asiaa koskevan kysymyksen kohdalla ryhmän mielipide oli, että mitään ei jäänyt ihan kokonaan puuttumaan. Yllätyksistä ja odottamattomista asioista kysyttäessä kolme leiriläistä sanoi ettei niitä tullut, yksi sanoi yllättyneensä potkupallosta.

Kun kysyin lapsilta olivatko he saaneet tai oliko heillä jo ennestään ollut leirikavereita, kolme heistä vastasi myönteisesti. ”Tiedät”, sanoi neljäskin ryhmäläisistä ja luetteli kaksi kaveriaan nimeltä, minkä jälkeen yksi jo tähän kysymykseen vastannut leiriläinen

sanoi myös yhden kaverinsa nimeltä. Parhaaksi leirimuistoksi yksi leiriläisistä sanoi torstai-illan diskon, jossa oli savua, johon hän oli mennyt. Viimeisen leiri-illan ohjelmaan liittyi myös elokuva, jonka toinen lapsista sanoi olleen hänen paras leirimuistonsa. ”Kaikki” oli lyhyt tiivistys, ja liikuntalajeista esiin nousivat tämän aiheen kohdalla uiminen, mönkijäajo ja melonta.

10.2 Arvio – Perjantai

Kotiinlähtöpäivään sijoitettu kokoontuminen antoi minulle mahdollisuuden kerätä lapsilta viimeinen palaute leiristä ja tarvittaessa syventää joitain asioita, joita lasten kanssa oltiin aiemmilla kerroilla käsitelty. Käytin tämän mahdollisuuden kaverisuhteista ja lasten levon tarpeen toteutumisesta kysymiseen. Myöhemmässä aineiston tarkastelussa paljastui lisää kohtia, joihin olisi ollut mielenkiintoista saada tarkennusta. Kokoontumisen tarkoitus oli myös ryhmätyöskentelyn päättäminen ja lasten kiittäminen hienosta osallistumisesta ja opinnäytetyön valmistumisen mahdollistamisesta.

Yksi leiriläisistä sanoi paikasta toiseen siirtymisten sujuneen erittäin huonosti, mutta ei kertonut koskiko hänen palautteensa jotain tiettyä tilannetta. Vastauksen laajuudesta huolimatta siirtymisiin koskevia järjestelyjä voi olla hyvä pohtia niin yleisesti kuin yksittäisten leiriläisten kannalta.

11 POHDINTA

Opinnäytetyöni teossa oli tavoitteena pyrkiä kuvaamaan pienryhmään kuuluvien lasten kokemusta Pitkis-Sportin Futuurileiristä sekä selvittämään lasten tarpeita ja niiden toteutumista heiltä leirin aikana keräämäni palautteen kautta. Opinnäytetyön tekeminen oli minulle mahdollisuus itseni kehittämiseen ja leirin lähestymiseen toisenlaisesta ammatillisesti kiinnostavasta näkökulmasta. Olen saanut syventyä aiempaa tarkemmin laadullisen tutkimuksen tekemisen periaatteisiin ja päässyt keskittymään lasten esittämiin ajatuksiin heitä varten luodusta toimintaympäristöstä.

Raportissani kuvaan saamiani tuloksia ja keskityn tekemistäni ratkaisuista kertomiseen ja niiden perustelemiseen. Jokainen tapaaminen toi aineistoon jotain uutta. Olen pyrkinyt tekemään tarkkuudeltaan työn toistettavuutta ja arviointia tukevan kuvauksen työskentelystäni lasten kanssa. Uskon, että tämän kuvauksen pohjalta on mahdollista toteuttaa vastaavanlaista toimintaa. Yksi opinnäytetyön tarkoituksista oli tuoda esiin lasten merkittäviksi kokemia asioita leiristä ja näin kiinnittää huomiota leirissä toimiviin ja pohdinnan arvoisiin asioihin.

11.1 Suunnitteluvaihe

Aiemman kokemuksen tuoma etukäteistieto lapsista ja leiriolosuhteista oli erittäin arvokasta työn suunnittelussa. Mietiskelin paljon opinnäytetyön aihetta ja sen rajausta. Suunnitteluvaiheessa oli työn mitoituksen kannalta välttämätöntä ratkaista mihin kaikista mahdollisuuksista tulisin lopulta keskittymään. Aikaan ennen leiriä liittyi mielenkiintoisia kysymyksiä, kuten mahdollisten henkilökohtaisten avustajien ja apuvälineiden hankkimiseen liittyvät kuviot. Elämä jatkuu myös leirin jälkeen, johon kuuluu kiinnostavaa olisi ollut toiminnan vaikutusten pohtiminen esimerkiksi perheen arjessa tai pitempiaikaisen harrastuksen löytämisessä ja siihen innostamisessa. Nämä näkökulmat oli pakko rajata kokonaan toisiksi opinnäytetöiden aiheiksi.

Lopullinen rajaus oli mielestäni järkevästi mitoitettu, mutta ei suinkaan helppo. Toisten ihmisten kokemusten selvittäminen ja niistä kirjoittaminen on aina ongelmallista. Yksi valitsemani näkökulman ongelmakohta oli siinä, että lasten ajatuksia selvittäessäni tulisin tavalla tai toisella kysymään heiltä etukäteen muotoiltuja kysymyksiä. Kertovatko tulokset lapsille tärkeistä asioista, jos aikuinen määrittelee keskustelun aiheet? Toisaalta: tulevatko lapset kertoneeksi laajasti erilaisista aihepiiriin liittyvistä asioista, jos aikuinen ei voi osoittaa olevansa niistä kiinnostunut? Olin etukäteen valinnut teoreettisen viitekehyksen ja aiempien leirien perusteella joitakin teemoja, joihin liittyen halusin varmasti päästä kuulemaan ryhmäläisten mielipiteitä. Onneksi avoimet kysymykset antoivat mahdollisuuden monenlaisista asioista puhumiseen. Lapset toivatkin esille asioita, joita en olisi millään voinut suunnitteluvaiheessa tulla ajatelleeksi.

Ennen opinnäytetyön toiminnallisen osuuden hioutumista lopulliseen muotoonsa harkitsin sadutuksen - tai tässä yhteydessä ennemminkin vapaan kertomisen periaatteen - hyödyntämistä yhtenä aineistonkeruumenetelmänä. Tässä olisin antanut lapsille vapaat kädet leiriajasta kertomiseen ja kirjoittanut heidän sanomansa asiat sellaisenaan ylös. Tämä olisi tietysti vaatinut pienryhmän jakamista ja tarvittavan ajan löytämistä keskustelujen toteuttamiseen yksittäisten lasten kanssa. Näin saatu aineisto olisi myös ollut omalla tavallaan arvaamatonta, mikä olisi hankaloittanut sen käsittelyn suunnittelua etukäteen. Tästä huolimatta kuvaukset olisivat voineet tuoda leiristä esiin vieläkin enemmän uusia puolia, sellaisiakin joista en osannut lapsilta edes kysyä.

11.2 Käytännön toteutus

Aiheen rajaaminen mahdollisti aineiston keräämisen monista leiriin liittyvistä teemoista. Pitkis-Sport –leiristä on tavallisesti kerätty palautetta esimerkiksi nettisivuilla ja lomakkeiden avulla. Tämä on käytännössä ainoa vaihtoehto kehittämisehdotusten keräämiseen kaikilta Suomen suurimpaan monipuolisen liikunnan leiriin osallistuneilta lapsilta, heidän perheiltään ja ohjaajilta. Tämä sijoittuu kuitenkin melko myöhäiseen aikaan ja vaatii oma-aloitteisuutta. Sen lisäksi, että menneistä vuosista opitaan ja etukäteisvalmistelut ovat perinpohjaiset, on toteutuksen aikainen arviointi tärkeää. Tätä toteutetaan ja voidaan toteuttaa monella tavalla.

Suunnittelin tuokiota varten erilaisia tehtäviä, joiden avulla ajattelin pystyväni keräämään toivotunlaista aineistoa – siis tietoa leiriläisten kokemuksista ja perustarpeiden toteutumisesta. Valitsin menetelmät kohderyhmää ajatellen ja omia vahvuuksiani hyödyntäen. Suurimmat haasteet niiden käyttöön tosielämässä liittyivät lasten kanssa työskentelyyn ja ryhmätilanteisiin kuuluvaan arvaamattomuuteen ja ennustamattomuuteen. Koska olisi mahdotonta olla koskaan täysin varma siitä millaista aineistoa tulisin saamaan, saattaisin myös joutua muuttamaan suunnitelmiani. Harrastin leirillä jatkuvaa opinnäytetyön suunnan arviointia.

Valmisteluvaiheessa pyrin hakemaan opinnäytetyöhön liittyvistä aiheista niin ajankoh- taista tietoa kuin alkuperäisteoksia, joihin viitataan vielä tänäkin päivänä. Koin tuokioi- den aikana syntyneen aineiston vahvistavan sitä ajatusta, että olin työni taustoituksen

kanssa oikeilla jäljillä. Tein leirillä erityisesti lasten näkökulmaa selvittävää työtä. Lapset ovat viime kädessä niitä, joita varten leirillä ollaan ja joiden hyvinvointia ja kasvua ajatellen siellä toimitaan. Toteuttamani työskentelyn mallia voidaan kehittää tai soveltaa ja sitä voidaan hyödyntää leiritoiminnan tai muun vastaavan aikuisjohtoisen lapsiryhmälle suunnatun toiminnan kehittämisessä.

Olen opinnäytetyössäni toteuttanut yhdenlaisen ratkaisun palautteen keräämiseen ja nostanut esiin seuraavan leirin suunnittelua varten niitä kohtia, jotka näiden lasten kokemusten perusteella toimivat hyvin tai joissa olisi kehittämisen varaa. Parhaassa tapauksessa kehittäminen tapahtuu luonnollisena osana toimintaa. Leiritoiminnan järjestämistä suunnitteleva opinnäytetyön lukija saa aineistosta yhdenlaisen näkökulman siihen, millaisia asioita leirin toteuttaminen vaatii. Aineisto on ainutkertaista, mutta antaa kuvaa olemassa olevasta kaikille lapsille avoimesta toiminnasta. Tulokset kertovat siitä, millaisia asioita nämä lapset toivoivat leiriltä, sen ohjaajilta ja leiritovereiltaan ja mikä siinä heidän mielestään oli hyvää tai huonoa.

11.3 Keskeiset tulokset

Lasten hyvään leiriviikkoon kohdistuvissa alkuodotuksissa oli sekä yhtäläisyyksiä että eroavaisuuksia. Leirille tullaan odottaen erilaisia asioita. Monen ryhmäläisen mielestä hyvään leiriviikkoon kuului liikunta, mutta heidän mainitsemansa liikuntalajit olivat erilaisia. Odotuksia kohdistui myös ruokailuun, telttailuun, nukkumiseen ja leirikavereihin. Ensimmäisenä leiripäivänä ei kukaan osannut asiasta kysyttäessä sanoa mitään sellaista mitä ei toivoisi viikon aikana tapahtuvan. Leiri alkoi hyviä asioita odottaen.

Lasten kokemukset ja palautteet olivat pääasiassa erittäin positiivisia. Suurimpiin ilon lähteisiin kuului leirillä järjestetty liikunta. Ruuasta pidettiin ryhmässä erittäin paljon. Ukkonen oli haitannut joidenkin unen saantia teltassa, mutta leirin lopulla lapset kertoivat saaneensa tarpeeksi lepoa, vaikka kyseessä olikin liikuntaleiri. Tekemistä oli ollut sopivasti eikä mitään jäänyt kokonaan puuttumaan. Leiri oli lapsille mahdollisuus päästä kokemaan ja oppimaan paljon erilaisia asioita. Liikunnan lisäksi ryhmässä sanottiin leirillä opittavan yhdessäoloa. Ihan tavallinen oleskelu ja linja-autossa istuminen olivat

joillakin lapsilla kuuluneet asioihin, joista he olivat päivän aikana pitäneet. Toiminnan-täytteisen viikon lopulla jokaisen paras leirimuisto oli erilainen.

Haastattelussa lapset vastasivat, että heillä oli leirillä turvallinen olo. Leirillä turvallinen olo syntyy lasten mukaan ohjaajasta tai ohjaajista ja siitä kun siellä on kivaa. Turvalli-suuden tunne on yksi ihmisen ja varsinkin kaukana kotoaan olevan lapsen perustavan-laatusimmista tarpeista. Koti-ikävää koettiin Pitkiksellä vaihtelevasti. Osa lapsista oli kokenut koti-ikävää, osalla sitä ei ollut yhtään. Koti-ikävästä huolimatta ryhmän lapset kertoivat leirillä olleen kivaa ja kokevansa, että heitä kuunnellaan. Leirin jälkeen kotiin lähtö tuntui hyvältä ja kivalta. On tärkeää, että koti-ikävän hetkellä aikuinen osaa ym-märtävästi kohdata lapsen tunteen ja löytää sen helpottamiseen tilanteeseen sopivia rat-kaisuja.

Lapset vastasivat kysyttäessä leirillä olevan hyvät säännöt. Lapset oltiin otettu mukaan yhteisistä pelisäännöistä keskustelemiseen leirillä ja aikuiset valvoivat sääntöjen nou-dattamista. Leirillä olleiden rajojen koetteleminen näkyi aineistossa. Lapset kertoivat leirissä olleen kiusaamista ja tappelua, mutta tilanteet oltiin sovittu. Koska sovintoon oltiin päästy, asia vaikutti olevan hyvällä mallilla lukuun ottamatta sitä, että yhteentör-mäyksiä tapahtuu. Ohjaajien täytyy olla valmiita ratkomaan leiriläisten välisiä ristiriita-tilanteita, tunnistamaan kiusaamista ja puuttumaan siihen välittömästi. Näiden ilmiöiden ennaltaehkäisyä varten käytettävien keinojen pohtimisen ja niiden vaikuttavuuden arvi-oimisen voidaan aineiston perusteella ajatella olevan yksi kehittämiskohta.

Lasten mukaan hyvä leiriläinen ei tappele, ei lyö, ei potki, ei ole tuhma eikä hauku. Yksi lapsista puhui myös kiroilusta: ”En halua semmosii kuunnel. Se ei ollu hauskaa.” Kommenteissa korostuivat hyvä käytös ja toisten huomioon ottaminen. Lapset olivat yksimielisiä edellä mainittujen hyvän leiriläisen ominaisuuksien lisäksi siitä, että hyvä leiriläinen on hauska, nätisti ja kiltti. Lapset olivat joko saaneet leirikavereita tai heillä oli ollut niitä ennestään. Lapset olivat tyytyväisiä omiin ohjaajiinsa. Hyvä ohjaaja on lasten mukaan kiltti, hauska, mukava, hassu, rauhallinen ja reipas. Hän ei räyhää eikä kiusaa. Epämieluisaksi asiaksi katsottiin myös se, jos ohjaaja komentaa liikaa. Hyvä oh-jaaja päästää kioskille.

Toivon opinnäytetyöni rohkaisevan lasten kanssa työskenteleviä aikuisia tavoitteellisten keskustelujen synnyttämiseen luovia menetelmiä käyttäen tai spontaanisti. Pitkis-Sport-leirillä ilta osoittautui hyväksi ajaksi pienelle kokoavalle keskustelulle. Futuurileirin puolijoukkueteltoissa on perinteisesti luettu lyhyt satu iltaisin, mikä on erinomaista toimintaa. Tämän rinnalla voidaan myös miettiä vaikka yhdessä kymmenen päivän aikana tapahtunutta hyvää asiaa ja aidosti tarjota mahdollisuus kertoa myös huonoista asioista. Päivän kulkua heijastelevat keskustelut antavat aikuisille mahdollisuuden lähestyä lasten kokemusta leiristä ja arvioida toteutuneen toiminnan suuntaa tai suunnan muutoksen tarpeita. Merkittävää on voimakkaasti sen viestin välittäminen lapsille, että kaikkia leirin aikuisia kiinnostaa mitä kaikille sen lapsille kuuluu.

LÄHTEET

Alanko, R., Rehmahl, V & Saari, A. 2004. Ota minut mukaan. Erityistukea tarvitseva lapsi leikissä ja liikunnassa. Opas. Frenckellin Kirjapaino Oy.

Allardt, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Helsinki: WSOY.

Emde, R. 1989. The infants relationship experience: developmental and affective aspects. Teoksessa Sameroff A.J. & Emde R.N (toim.) Relationship disturbances in early childhood. New York: Basic Books, 33-51.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Hämäläinen, J & Kurki, L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. Porvoo: WSOY.

Kaikille Avoin-ohjelma, a. Ohjelman esittely. Viitattu 29.9.2010. http://www.kaikilleavoin.fi/ohjelman_esittely/

Kaikille Avoin-ohjelma, b. Materiaalisalkku. Viitattu 29.9.2010. <http://www.kaikilleavoin.fi/materiaalisalkku/>

Juntunen, R., Karinharju, K., Rautio, S., Remahl, V. & Saari, A. 2008. Leiri kaikille lapsille. Tampere: Tammer-Paino.

Liikun www-sivut. Viitattu 24.10.2010. <http://www.liiku.fi/>

Maslow, A. 1987. Motivation and Personality – 3rd edition. New York: HarperCollinsPublishers.

Niemelä, P. 2009. Ihmisen toiminnallisuus ja hyvinvointi sosiaalityön teoreettisen ymmärryksen perustana. Teoksessa M. Mäntysaari, A. Pohjola ja T. Pösö (toim.) Sosiaalityö ja teoria. Jyväskylä: PS-kustannus, 209-236.

Pitkis-Sportin www-sivut. Viitattu 24.10.2010. <http://www.pitkissport.net/>

Ranne, K. 2002. Sosiaalipedagogiikan ydintä etsimässä. Sosiaalipedagogiikka suomalaisten ja ruotsalaisten asiantuntijahaastatteluiden sekä dokumenttien valossa. Turun Yliopisto.

Saari, A. 2005. Integraatiosta inklusioon – olisiko aika katsoa erityisliikuntaa uudesta perspektiivistä?. Liikunta ja Tiede 1-2, 51-53.

Sulkunen, P. 1990. Ryhmähaastattelujen analyysi. Teoksessa K. Mäkelä (toim.) Kvalitaatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta. Helsinki: Gaudeamus, 264-285.

Vuolle, P. 2000. Liikunnan merkitys rakentuu elämänkaarella. Teoksessa M. Miettinen (toim.) Haasteena huomisen hyvinvointi – miten liikunta lisää mahdollisuuksia? Jyväskylä: Liikunnan ja kansanterveyden edistämisseätiö LIKES, 23-46.

LIITE 1

Lari Kontula

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

Olen Satakunnan ammattikorkeakoulun sosiaali-alan opiskelija, joka on toiminut ohjaajana Pitkis-Sportin Futuurileirillä kahtena edellisenä vuonna. Tänä vuonna teen opinnäytetyötä, johon kerään nuorimpien leiriläisten kokemuksia Pitkis-Sportin Futuurileiristä 2010.

Tarkoitukseni on kerätä tutkimusaineisto Pitkis-Sport –leirin aikana iltaisin pidettävissä pienryhmätilanteissa, joissa lasten kanssa keskustellaan päivästä ja käydään leiriteemaan liittyviä asioita läpi esimerkiksi piirtämisen avulla. Osa tilanteista videoidaan, jotta ryhmässä esiin nousseet ajatukset saadaan talteen myöhempää kirjaamista varten. Tämän jälkeen kuvattu aineisto hävitetään. Kerätty aineisto käsitellään luottamuksellisesti eikä osallistujien henkilöllisyys käy ilmi lopullisesta työstä. Opinnäytetyön on tarkoitus valmistua vuoden 2010 marraskuuhun mennessä.

Toivon saavani suostumuksenne lapsen osallistumiseen ryhmään ja siinä kerätyn aineiston käyttämiseen opinnäytetyössäni. Vastauksen tähän anomukseen voitte täyttää paperin alaosaan ja toimittaa Futuurileiriin lapsen ensimmäisenä leiripäivänä.

Jos teillä on kysyttävää opinnäytetyöhöni liittyen, voitte ottaa minuun yhteyttä puhelimitse, sähköpostitse tai leirille saapumisen yhteydessä. Opinnäytetyöni ohjaaja Satakunnan ammattikorkeakoulussa on lehtori Kari Rajaniemi (xxxxxxxxxxxxx@samk.fi).

Ystävällisin terveisin

Lari Kontula

Lapsi saa osallistua ryhmään ja siinä kerättyä aineistoa saa käyttää opinnäytetyössä:

Kyllä

Ei

Huoltajan allekirjoitus:

Haastattelupohja:

Pienryhmähaastattelu 07.07.2010

1. Onko ruoka ollut hyvää ja onko sitä ollut tarpeeksi?
2. Oletteko saaneet hyvin nukutuksi täällä?
3. Jännittääkö joskus öisin nukkua teltassa?
4. Onko teillä turvallinen olo täällä leirillä? Mistä se johtuu?
5. Oletteko tyytyväisiä omiin ohjaajiinne?
6. Tuntuuko teistä, että ohjaajille voi puhua siitä miltä tuntuu?
7. Tuntuuko teistä, että teitä kuunnellaan?
8. Tänään oli vierailupäivä. Onko koti-ikävä välillä?
9. Mitä teidän mielestänne täällä leirillä opitaan?
10. Keneltä olette oppineet asioita? Millaisia juttuja?
11. Mitä mieltä olette leirin säännöistä?
12. Vahtivatko aikuiset, että sääntöjä noudatetaan?
13. Mitä jos sääntöjä rikotaan?
14. Onko jotain muuta mitä tulee mieleen leiriin liittyen?

Kysymyspohja:

Lopputunnelmat ja yhteenveto 09.07.2010

- # Miltä tuntuu lähteä kotiin?
- # Pitkis-Sport on liikuntaleiri. Oletteko ehtineet levätä tarpeeksi?
- # Miten paikasta toiseen siirtymiset ovat sujuneet?
- # Onko tekemistä ollut liikaa vai sopivasti?
- # Onko jotain mitä olisitte halunneet enemmän?
- # ...vähemmän?
- # Jäikö jotain puuttumaan ihan kokonaan?
- # Tuliko leirillä yllätyksiä, jotain mitä ette osanneet odottaakaan? Millaisia?
- # Oletko saanut (tai onko ollut) leirikavereita?
- # Paras leirimuisto?